

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Markusíková Nela

**Trestněprávní regulace zacházení
s omamnými a psychotropními látkami**

Diplomová práce

Olomouc 2017

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Trestněprávní regulace zacházení s omamnými a psychotropními látkami“ vypracovala samostatně a citovala všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 24. 3. 2017

.....

Markusíková Nela

„Srdečně tímto děkuji JUDr. Bronislavě Coufalové, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce, za cenné rady a připomínky, ochotu a odborné vedení mé práce.“

Obsah

Úvod.....	6
1. Vymezení pojmů	8
1. 1 Drogy	8
1. 2 Drogová kriminalita	9
1. 3 Protidrogová politika ČR a současná situace u nás	10
1. 4 Drogy ve světle právní úpravy.....	12
2. Vývoj právní úpravy	14
2. 1 Vývoj mezinárodní právní úpravy v oblasti boje proti drogové TČ.....	14
2. 2 Mezinárodní úmluvy a závazky ČR z nich plynoucí	15
2. 3 Vývoj vnitrostátní právní úpravy v oblasti boje proti drogové trestné činnosti	18
2. 4 Platná právní úprava	20
3. Drogové trestné činy v platné právní úpravě.....	22
3. 1 „Množství větší než malé“ jako znak skutkové podstaty drogových TČ.....	22
3. 2 Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a s jedy	24
3. 2. 1 Skutková podstata TČ dle § 283 odst. 1 TZ	24
3. 2. 2 K některým okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby.....	28
3. 3 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu	28
3. 3. 1 Skutková podstata TČ dle § 284 odst. 1 a 2 TZ.....	29
3. 3. 2 Skutková podstata TČ dle § 284 odst. 3 a 4 TZ.....	32
3. 4 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL.....	32
3. 4. 1 Skutková podstata TČ dle § 285 odst. 1 a 2 TZ.....	32
3. 5 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu	35
3. 5. 1 Skutková podstata TČ dle § 286 TZ	35
3.6 Šíření toxikomanie.....	39
3. 6. 1 Skutková podstata TČ dle § 287 TZ	39
4. Vybrané aspekty trestněprávního postihu zacházení s konopím.....	42
4. 1 „Částečná“ legalizace léčebného konopí.....	42
4. 2 Hmotněprávní a procesní korektiv trestního bezpráví.....	44
4. 2. 1 Trestněprávní korektivy na příkladech	45
Závěr	50
Použité zdroje.....	52
Abstrakt	57
Klíčová slova	58
Příloha č. 1	59

Seznam použitých zkratk

EMCDDA – Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti

MZ – Ministerstvo zdravotnictví

NPC – Národní protidrogová centrála

NS – Nejvyšší soud ČR

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

OPL – omamné a psychotropní látky

OSN – Organizace spojených národů

PO – právnická osoba, právnické osoby

SÚKL – Státní úřad pro kontrolu léčiv

TČ – trestný čin, trestné činy

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

TZ 1950 – zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon

TZ 1961 – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

ÚS – Ústavní soud

WHO – Světová zdravotnická organizace

Úvod

V době, kdy dlouholeté diskuze na téma pozitivních a negativních účinků konopí na lidské zdraví vyústí ve změny postoje společnosti na potřebu trestání některých jednání s drogami spojených, kdy mezinárodní instituce zhodnocují účinky své represivní politiky vůči drogovému problému a přiklání se napříště k potřebě účinnější prevence vůči některým skupinám uživatelů drog, v době, kdy dnes již 28 států USA legalizovalo marihuanu pro léčebné účely a celkem 8 států legalizovalo marihuanu pro rekreační užívání¹, vyvstává otázka, zda je naše trestněprávní úprava dostatečně flexibilní, aby obdobné tendence reflektovala. A měla by vůbec?

Právo je normativní společenský systém, proto postoj společnosti k dané otázce sehrává důležitou roli a podklad pro tvorbu právních norem. Často se tento fakt projevuje v judikatuře. Ráda bych v této práci zhodnotila, jak si dnes trestněprávní úprava drogových deliktů v našem právním řádu vede, kriticky zhodnotila některá negativa současné trestněprávní úpravy a nastínila možnosti jejího vývoje.

Svou práci jsem rozčlenila do čtyř základních kapitol. V první části práce bych se ráda zaměřila na některé základní pojmy pro pochopení, co to vlastně drogy jsou a jak je definuje náš právní řád, co si lze dnes pod pojmem drogová kriminalita vlastně všechno představit a jakou politiku stát může v této oblasti uplatňovat a skutečně uplatňuje. Druhá část práce se zaměří na historický vývoj právní úpravy, a to jak vnitrostátní, tak mezinárodní, která v této oblasti hraje důležitou roli.

Třetí, stěžejní část práce bude spočívat v analýze skutkových podstat drogových trestných činů za pomoci relevantní judikatury se snahou zdůraznit nedostatky, pakliže takové jsou. V neméně důležité čtvrté kapitole bych se chtěla zaměřit na aktuální částečnou legalizaci léčebného konopí pro medicínské účely, která, domnívám se, skýtá řadu otázek a problematických aspektů. V této části práce bych také ráda nastínila, jak se v otázce stíhání drogových deliktů projevují trestněprávní korektivy trestního bezpráví, jež dotvářejí materializované formální pojetí trestného činu v současné trestní úpravě.

S ohledem na omezený rozsah diplomové práce není možné téma plně vyčerpát, proto je mým cílem zaměřit se na nejzajímavější, či nejproblematictější otázky trestání drogových deliktů. Základní otázkou související s výše uvedeným je, zda současná právní úprava drogových trestných činů, která představuje prostředek ultima ratio pro trestání těch nejzávažnějších deliktů, reflektuje společenský vývoj a dává prostor pro posouzení škodlivosti či nebezpečnosti některých způsobů

¹ STEINMETZ, Katy. *These States Just Legalized Marijuana* [online]. Time.com, 10. listopadu 2016 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <http://time.com/4559278/marijuana-election-results-2016/?xid=time_socialflow_twitter>.

zacházení s drogami a jejich nesankcionování. Ačkoliv vím, že právní řád instituty pro takové posouzení zakotvuje, obávám se, že nejsou vždy využívány vhodně.

Při psaní práce budu pracovat převážně s judikaturou a množstvím právních předpisů, práci bych chtěla zpestřit také faktickými údaji jako statistickými čísly i informacemi z aktuálního mimotrestního dění. K rozboru judikatury i právních norem využiji zejména analytickou metodu a metodu komparační, téma bych chtěla pojmout především kriticky.

1. Vymezení pojmů

1.1 Drogy

Přestože je pojem droga všeobecně užívaným termínem, o jeho původu dodnes nepanuje shoda. Někteří autoři se domnívají, že slovo pochází z holandského slovíčka „**droog**“² neboli „suchý“, jiní přisuzují původ španělskému „**droga**“ či francouzskému „**drogue**“. Do španělštiny a francouzštiny se slovo dostalo přes arabské „**durawa**“ z perského „**darui**“, neboli „lécivo“.³

Význam pojmu droga se v průběhu vývoje společnosti měnil, proto můžeme nalézt řadu definic tomu odpovídajících. Původně pojem droga znamenal „**surové léčivo**“⁴, respektive surovina rostlinného či živočišného původu používaná jako léčivo⁵. Z těch nejvýznamnějších považují za důležité uvést definici Světové zdravotnické organizace (WHO) z roku 1969, dle které drogou je: „**Any substance that, when taken into the living organism, may modify one or more of its functions**“⁶, tedy jakákoliv substance, která, je-li vpravena do živého organismu, může modifikovat, respektive pozměnit jednu nebo i více jeho funkcí.

Z pohledu této definice řadíme mezi drogy skutečně značné množství látek. Kategorizace všech těchto látek probíhá dle celé řady kritérií.

Jedním z významných kritérií je původ drog, dle kterého členíme drogy na přírodní a syntetické.⁷ Právě skupina drog syntetických se v současnosti rozšiřuje o velké množství látek, také nazývaných jako „Nové psychotické látky“. Pro představu o rostoucím sortimentu na trhu drog, v roce 2014 se objevilo 101 nových syntetických látek, v roce 2015 dalších 100.⁸

Všeobecně užívané je dělení drog dle postoje společnosti na drogy legální a drogy nelegální, tedy společensky tolerované a netolerované.⁹ Dělení na drogy legální a nelegální nelze zaměňovat s dělením drog na tzv. měkké a tvrdé. Kritériem pro toto dělení totiž není postoj společnosti, nýbrž nebezpečnost těchto drog pro společnost, resp. člověka.¹⁰ Pro představu, do skupiny nelegálních drog neřadíme jen tvrdé drogy, ale také některé drogy ze skupiny měkkých, mezi nimi marihuanu či extázi. Je zajímavé, že ačkoliv jsou měkké drogy považovány za méně nebezpečné, u nichž nehrozí tak velké riziko závislosti jako u drog tvrdých, přesto je „společnost“ řadí mezi nelegální.

² NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha: KLP, 1997, s. 9.

³ HOLUB, Josef, KOPEČNÝ, František. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Státní nakladatelství učebnic, 1952, s. 107.

⁴ TRÁVNÍČEK, František. *Slovník jazyka českého*. Praha: Slovanské nakladatelství, 1952, s. 292.

⁵ NOŽINA: *Svět drog...*, s. 9.

⁶ WHO. *WHO expert committee on drug dependence, Sixteenth Report: technical report series No. 407*, Geneva, 1969. Dostupné na <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/40710/1/WHO_TRS_407.pdf>.

⁷ JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 12.

⁸ NPC SKPV PČR. *Výroční zpráva 2015*, s. 42. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.

⁹ JURÁKOVÁ: *Trestněprávní postih...*, s. 12.

¹⁰ Tamtéž, s. 12.

1. 2 Drogová kriminalita

Drogovou kriminalitu lze vymezit jako trestnou činnost související s drogami („**drug-related crime**“)¹¹. Zdaleka se však tato činnost neomezuje pouze na TČ spočívající v protiprávním nakládáním s drogami, resp. jejich nelegální výrobou a distribucí. Balíček této kriminality zahrnuje celou řadu protiprávních jednání, proto nelze jednoznačně definovat, co je onou trestnou činností související s drogami. Drogovou kriminalitu tak dělíme dle řady kritérií do vícero skupin.

Často u nás rozlišujeme drogovou kriminalitu na **primární a sekundární**.¹² Do kategorie primární řadíme TČ postihující zacházení, resp. nakládání s nelegálními drogami, tj. v platné právní úpravě TČ dle § 283, § 284, § 285, § 286 a § 287 TZ. Mimo těchto 5 TČ je však s drogami spojena celá řada jiných TČ páchaných pod vlivem drog, za účelem obstarání drogy, nebo za účelem obstarání finančních prostředků na drogy. Tato široká skupina TČ zejména majetkové a násilné povahy tvoří kategorii sekundární drogové kriminality.¹³

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti rozlišuje 4 kategorie drogové kriminality:

- psychofarmakologicky podmíněná,
 - páchaná pod vlivem návykové látky, za stavu vyvolaného pozitivním návykové látky
- ekonomicky motivovaná,
 - páchána pachateli závislými na droze za účelem obstarání drogy
- systémová,
 - spojena především s nelegálním trhem s drogami, páchána distributory a zprostředkovateli drog
- trestné činy porušování drogových zákonů.¹⁴

Jednotlivé kategorie nejsou nikterak striktně ohraničené, tudíž často může docházet k jejich vzájemnému překrývání.

Specifickou drogovou kriminalitou jsou drogové TČ páchané na toxikomanech (což mohou být mimochodem TČ ze kterékoliv výše uvedené kategorie dle dělení EMCDDA) a to v tom smyslu, že subjekty zde figuruující jako „osoby poškozené“ nemají zájem na potrestání

¹¹ CARPENTIER, Chloé. *Drogy a trestná činnost — složitý vztah*. Úřad pro úřední tisky Evropských společenství © Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost, 2007, s. 1. Dostupné na <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/470/Dif16CS_84996.pdf>.

¹² ZEMAN, Petr, GAJDOŠÍKOVÁ, Hana. Nový trestní zákoník. Změny v postihu (nejen) drogové kriminality. *Zaostřeno na drogy 1*, 15. února 2010, s. 2.

¹³ GABRHELIKOVÁ, Pavlína. Primární a sekundární drogová kriminalita - dostačující koncept pro práci s pachateli trestné činnosti související s drogami? In SADÍLKOVÁ, Miluše (ed). *Kriminalita a drogy*. Praha: SANANIM, 2012, s. 31.

¹⁴ CARPENTIER: *Drogy a trestná činnost...*, s. 1.

pachatele činu, naopak jej často kryjí.¹⁵ Tento fakt se pochopitelně negativně projevuje při odhalování trestné činnosti, neboť subjekty, které by měly stát vůči sobě „v opozici“ (pachatel vs. poškozený), v této opozici zpravidla nestojí.

Důvodů je mnoho. V první řadě zde hraje roli fakt, že poškozený jakožto uživatel drogy nechce přijít o svého dealera, v druhé řadě si je poškozený vědom svého postavení na drogové scéně a postavení svého „soupeře“ (tj. dealera), a nebezpečí, které mu v případě odhalení překupníka či výrobce drog hrozí. Drogová kriminalita je velmi často spojena s organizovaným zločinem a jako taková funguje velice propracovaně a jednotlivé skupiny pracují velice uzavřeně. Proto je odhalování drogové kriminality velice těžké.

1.3 Protidrogová politika a současná situace u nás

Drogová, resp. protidrogová politika jednoduše řečeno představuje soubor různorodých opatření v boji proti drogové kriminalitě. Vzhledem ke skutečnosti, že drogový problém v současné době představuje problém globální, je drogová politika realizována nejen na národní úrovni, ale ve značném rozsahu také na úrovni evropské a mezinárodní. *„Její účelem je zabezpečit zdraví, ochranu a bezpečnost jednotlivců, společnosti a majetku před zdravotními, sociálními, ekonomickými škodami a dopady v podobě trestné činnosti, která je s drogami spojena.“*¹⁶

Rozlišujeme dva základní koncepty drogové politiky, **koncept represivní**, směřující k co nejtvrdějšímu potrestání pachatelů (popř. uživatelů) drog, a **koncept terapeutický**, zaměřený na prevenci kriminality a léčbu závislých.¹⁷ Žádný z těchto konceptů sám o sobě nepředstavuje ideální model, proto by drogová politika měla pracovat s oběma a vytvořit optimální strategii o složce represivní, postihující nelegální obchod s drogami (a organizovaný zločin s tím spjatý), snižující stranu nabídky drog, a složce preventivní a léčebné, koordinující a snižující stranu poptávky.¹⁸

Valné shromáždění OSN v roce 1991 vytvořilo ve svém Globálním akčním plánu termín **„balanced approach“**, který představuje výsledek vyvažování represe a prevence, prosazování opatření regulujících nabídku i poptávku. Vyvažováním mohou vznikat tyto základní modely:

- **model prohibice a represe** – naprostá eliminace drog,
- **model minimalizace škod** – drogy byly, jsou a budou, je třeba pracovat na snížení škod,

¹⁵ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice. II (empirická část)*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevence, 2008, s. 36.

¹⁶ *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018*. KIŠŠOVÁ, Lucia (ed). Praha: Úřad vlády České republiky, 2011, s. 13.

¹⁷ JELÍNEK, Jiří, PELC, Vladimír. In JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 760.

¹⁸ KALINA, Kamil. In KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. 1*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 16 – 17.

- **model ochrany veřejného zdraví** – omezení škodlivých zdravotních následků drog,
- **model kulturní integrace** – snaha pracovat s nelegálními drogami jako s látkami legálními prostřednictvím regulačních mechanismů; nestavět problém nelegálních drog na rozdíl od tabáku či alkoholu do pozice mimořádného problému.¹⁹

Drogová politika ČR stojí na dvou základních konceptech, a to na ochraně veřejného zdraví a ochraně bezpečnosti jednotlivců a společnosti.²⁰ V souladu s mezinárodními i evropskými doporučeními, strategiemi a koncepty uplatňuje ČR 3 základní strategie:

- snižování nabídky drog,
- snižování poptávky po drogách,
- snižování rizik spojených s jejich užíváním.²¹

V posledních letech na tuzemském nelegálním trhu převažuje trend obchodu s metamfetaminy, zejména jejich distribuce do zahraničí, především sousedního Německa, Rakouska, pohraničí Slovenska i Polska.²² Naopak lze zaznamenat pokles obchodu s marihuanou, který od roku 2007 až do nedávných let zaznamenával postupný nárůst. Pokles obchodu s marihuanou pravděpodobně souvisí též se zásahy proti majitelům a provozovatelům tzv. growshopů. Od roku 2013 založily OČTŘ v souvislosti s „growshopy“ dle výroční zprávy NPC za rok 2015 58 samostatných trestních spisů.²³

Mimo metamfetaminy a marihuanu se na našem trhu objevuje kokain, ovšem zdaleka ne v takovém množství a už vůbec ne dobré kvalitě. Kokain se u nás užívá především mezi majetnějšími skupinami osob.²⁴ Pokud jde o heroin, ČR je jak cílovou, tak především tranzitní zemí. Heroin, na rozdíl od jiných evropských států, je u nás na ulici dostupný ve velmi nečisté formě. Popularita heroinu u nás není tak vysoká jako v okolních zemích a rozhodně nedosahuje popularity pervitinu.²⁵

Velmi aktuálním a intenzivně vnímaným problémem ve světě i u nás jsou již dříve zmíněné „Nové psychotické látky“.²⁶

¹⁹ KALINA, Kamil. In KALINA: *Drogy a drogové závislosti...*, s. 18 – 19.

²⁰ *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018: [schválená usnesením vlády č. 340 ze dne 10. května 2010]*. KIŠŤOVÁ, Lucía (ed). Praha: Úřad vlády České republiky, 2011, s. 13.

²¹ Tamtéž, s. 14.

²² NPC SKPV PČR. *Výroční zpráva 2015*, s. 5, 8, 9. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.

²³ Tamtéž, s. 20.

²⁴ NPC SKPV PČR. *Výroční zpráva 2015*, s. 32. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.

²⁵ Tamtéž, s. 38.

²⁶ NPC SKPV PČR. *Výroční zpráva 2015*, s. 42. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.

1. 4 Drogy ve světle právní úpravy

V právním řádu ČR jsou drogy zahrnuty pod pojem „návykové látky“. Legální definice návykových látek je obsažena v rámci výkladových ustanovení Hlavy VIII. části první TZ, ustanovení § 130: „*Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“²⁷

Nejedná se o jedinou definici návykových látek v našem právním řádu, vymezení pojmu můžeme nalézt také v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o návykových látkách“), kde § 2 písm. a) stanoví, že se návykovou látkou rozumí „*omamné látky a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek*“²⁸.

Pro účely trestního práva je třeba vycházet z definice obsažené v TZ. Jedná se o demonstrativní výčet, který je kritizován za přílišnou obecnost.²⁹ Na rozdíl od zákona o návykových látkách, definice v TZ je širší, neboť zahrnuje též alkohol, případně ostatní látky způsobilé negativně ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

Ve zbytku se pak obě definice kryjí, omamnými a psychotropními látkami (dále také jako „OPL“) se stejně jako v zákoně o návykových látkách rozumí OPL uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády č. 463/2014 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení o návykových látkách“). Vztah obou těchto definic upravuje ustanovení § 289 odst. 1 TZ, jenž odkazuje na zákon o návykových látkách, když zakotvuje, že zákon stanoví, co se pro účely trestního práva považuje za OPL. Fakticky však zákon o návykových látkách dále odkazuje na výše uvedené nařízení o návykových látkách, v jehož přílohách nalezneme seznam OPL.³⁰

Z hlediska terminologie tak máme nešťastně dvojí definici návykových látek ve dvou zákonech, z nichž ani jeden seznam OPL neobsahuje, přičemž tyto se sice zčásti kryjí, nikoliv zcela. Zdá se, také vzhledem k převzetí pojmu z předchozí právní úpravy, že lze tuto nejednotnou terminologii považovat za zažitou.³¹

²⁷ TZ, § 130.

²⁸ Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, § 2 písm. a).

²⁹ ŠÁMAL, Pavel. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1380-1381.

³⁰ ZEMAN, Petr, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela, TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, s. 11.

³¹ ŠÁMAL, Pavel. In ŠÁMAL: *Trestní...*, 2012, s. 1380 – 1381.

Omamné látky jsou vymezeny v přílohách č. 1-3 nařízení o návykových látkách, látky psychotropní v přílohách č. 4-7.³² Příloha č. 1-3 reflektuje seznam dle Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961, příloha č. 4-7 seznam dle Jednotné úmluvy o psychotropních látkách z roku 1971, o nichž více dále.³³

³² Nařízení vlády ze dne 18. prosince 2013 č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

³³ ZEMAN, ŠTEFUNKOVÁ, TRÁVNÍČKOVÁ: *Drogová kriminalita...*, s. 24.

2. Vývoj právní úpravy

2.1 Vývoj mezinárodní právní úpravy v oblasti boje proti drogové TČ

Mezinárodní úprava v oblasti boje proti drogám nerozlučně souvisí s prohibicí na americkém kontinentě, odkud popud k boji proti drogám vzešel. Mezi nejstarší mezinárodní dokumenty řadíme haagskou dohodou z roku 1912, tzv. „**Mezinárodní opiovou konvenci**“. ČR i řada dalších států přistoupila k této současně s podpisem Versailleské smlouvy v roce 1919.³⁴

Roku 1925 se konala konference v Ženevě, jejímž cílem bylo zpřísnit podmínky pro obchod s některými látkami a zaměřit se na dohled nad mezinárodním obchodem s těmito látkami.³⁵ Výsledkem je druhá opiová konvence, nebo také „**Mezinárodní opiová úmluva**“, tato vytvořena již pod záštitou Společnosti národů vzniknuvší roku 1920. Mezinárodní opiovou úmluvou došlo mimo jiné též k rozšíření regulovaných látek např. o konopí či koku.³⁶

V roce 1931 navazuje „**Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek**“. Tato na rozdíl od předchozích definuje stěžejní pojmy jako „výroba“, „zpracování“, „vývoz“ apod., přehledně roztřizuje regulované látky a jejich počet opět rozšiřuje. S Úmluvou z roku 1931 souvisí následně u nás přijatý zákon č. 29/1938 Sb. z. a n., tzv. opiový zákon.³⁷

V roce 1936 je v Ženevě podepsána „**Úmluva k potlačování nedovoleného obchodu s omamnými látkami**“. Ta se soustředí především na rozvoj mezinárodní spolupráce v boji proti obchodu s drogami, upravuje možnosti trestního stíhání a extradice obchodníků s drogami, zakotvuje vysoké tresty pro distributory drog.³⁸ Jedná se fakticky o první dohodu z oblasti mezinárodního trestního práva zaměřenou na obchod s drogami.

Následující 3 mezinárodní dokumenty sehrávají dodnes klíčovou úlohu na drogovém poli. Jejich tvůrcem je Organizace spojených národů, jejíž pozici v mezinárodním boji proti obchodu s drogami určil **protokol z roku 1946** podepsaný v **Lake Success**, který OSN funkci orgánu kontroly mezinárodního obchodu s drogami svěřil.

Pod záštitou této organizace vzniká:

- **Jednotná úmluva o omamných látkách,**
- **Úmluva o psychotropních látkách a**
- **Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.**³⁹

³⁴ JURÁKOVÁ: *Trestněprávní postih...*, s. 136 – 137.

³⁵ Tamtéž, s. 138.

³⁶ JURÁKOVÁ: *Trestněprávní postih...*, s. 138 - 139.

³⁷ Tamtéž, s. 141.

³⁸ HRUŠKA, Jiří. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. *Trestní právo*, 2009, roč. 14, č. 1, s. 10.

³⁹ KALINA: *Drogy a drogové závislosti...*, s. 54.

2. 2 Mezinárodní úmluvy a závazky ČR z nich plynoucí

Problém nelegální výroby a obchodu s drogami dosahuje dlouhá léta globálního charakteru. Proto se v této otázce angažuje celá řada mezinárodních organizací od Evropské unie (dále jen „EU“), Organizace amerických států, až po Světovou zdravotnickou organizaci WHO (dále jen „WHO“) a již dříve zmíněnou OSN.⁴⁰

Na půdě OSN, jak již bylo řečeno, vznikly 3 tzv. protidrogové úmluvy. Tyto v podstatě nahradily předešlé úmluvy a do současnosti tvoří celosvětově právní rámec regulace nakládání s OPL nevyjímaje ze svého vlivu právní úpravu ČR.

První z nich, **Jednotná úmluva o omamných látkách** byla sjednána 31. března 1961 v New Yorku. Československá socialistická republika se k úmluvě připojila v červenci téhož roku a prezidentem byla ratifikována roku 1963. Do našeho právního řádu byla tato úmluva implementována vyhláškou ministra zahraničních věcí ze dne 27. dubna 1965 č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách.⁴¹

Úmluva se skládá z 51 článků a 4 příloh, z nich každá obsahuje jeden ze 4 seznamů omamných látek. V úvodní části definuje řadu pojmů, mezi nimi např. „konopí“, „rostlinu konopí“, „konopnou pryskyřici“, dále „opium“, pojmy „dovoz“ a „vývoz“, „pěstování“ a další. Úmluva zakotvuje též 2 mezinárodní kontrolní orgány: Mezinárodní úřad pro kontrolu omamných látek (*International Narcotics Control Board*) a Komisi pro omamné látky (*Commission on Narcotics Drugs*).⁴²

Stěžejní je ustanovení čl. 33: **„Strany nepovolí držbu drog bez zákonného povolení“⁴³**, a čl. 36 odst. 1. Z obou výše uvedených ustanovení vyplývá závazek státu trestat následující: **„pěstování, produkce, výroba, těžba, příprava, držba, nabídka, dání do prodeje, distribuce, koupě, prodej, dodání z jakéhokoliv titulu, zprostředkování, odeslání, tranzit, doprava, dovoz a vývoz“⁴⁴** drogy jako trestný čin s výjimkou závislých uživatelů omamných látek, o něž se stát může postarat formou léčení, rehabilitací a snahou o znovuzачlenění do společnosti.⁴⁵

Druhou z protidrogových úmluv OSN je **Úmluva o psychotropních látkách**, tato sjednána dne 21. února 1971 ve Vídni, podepsána Československou socialistickou republikou, resp. listina o přístupu uložena u generálního tajemníka OSN roku 1988. Do našeho právního řádu

⁴⁰ Tamtéž, s. 54.

⁴¹ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 27. dubna 1965 č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách, ve znění pozdějších předpisů.

⁴² Tamtéž.

⁴³ Tamtéž, čl. 33.

⁴⁴ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 27. dubna 1965 č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách, ve znění pozdějších předpisů, čl. 36 odst. 1.

⁴⁵ Tamtéž, čl. 36 odst. 1.

implementována Vyhláškou Ministerstva zahraničních věcí ze dne 21. dubna 1989 č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách.⁴⁶

Úmluva se skládá z 31 článků zakotvujících definice, působnost kontrolních orgánů včetně jejich kompetencí na úseku látek psychotropních a povinnosti států.⁴⁷ Mezi nimi významné ustanovení čl. 22 odst. 1 jinými slovy, nicméně v podstatě korespondující s ustanovením čl. 36 odst. 1 Jednotné úmluvy o omamných látkách zakotvuje závazek států stíhat jako trestný čin „*každé jednání, které je v rozporu se zákonem nebo nařízením přijatým k plnění závazků podle této Úmluvy a bylo spácháno úmyslně*“⁴⁸, s výjimkou osob závislých, u nichž stát namísto trestu může uplatnit léčení, rehabilitaci a snažit se o jejich znovuzачlenění do společnosti.⁴⁹

Také Úmluva o psychotropních látkách obsahuje 4 přílohy se čtyřmi seznamy psychotropních látek. Seznamy OPL jsou doplňovány a aktualizovány dle potřeby.⁵⁰ Iniciátorem zápisu některé látky na seznam OPL může dle čl. 2 Úmluvy o psychotropních látkách a čl. 3 Jednotné úmluvy o omamných látkách být smluvní strana smlouvy nebo také WHO. Za stanovených okolností na základě doporučení WHO je pak o zápisu látky na seznam OPL oprávněna rozhodnout Komise pro omamné látky.⁵¹

Obě úmluvy činí výjimky ze zákazu výroby a prodeje OPL pro lékařské a vědecké účely, to však pod přísnými pravidly a striktní kontrolou, jež jsou smluvní státy povinny zajistit. Výrobu OPL by tak státy měly umožnit pouze na základě povolení neboli licence.⁵²

Třetí z protidrogových úmluv je **Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami** sjednaná 20. prosince 1988 ve Vídni. Československá socialistická republika podepsala úmluvu v roce 1989 v New Yorku, v platnost vstoupila úmluva pro Českou a Slovenskou Federativní republiku v roce 1991.⁵³ Dle čl. 2 je cílem úmluvy „*příspěť ke spolupráci mezi smluvními stranami, aby mohly účinněji řešit různé problémy nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami, který má mezinárodní charakter*“⁵⁴.

Tato obsahuje celkem 34 článků a 1 přílohu se seznamem OPL. Pro nás je stěžejní též čl. 3 odst. 2, který zavazuje smluvní strany k přijetí opatření ke kriminalizaci úmyslného pěstování,

⁴⁶ Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí ze dne 21. dubna 1989 č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž, čl. 22 odst. 1.

⁴⁹ Tamtéž, čl. 22 odst. 1 písm. b).

⁵⁰ KALINA: *Drogy a drogové závislosti...*, s. 54.

⁵¹ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 27. dubna 1965 č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách, ve znění pozdějších předpisů, čl. 3.

⁵² Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí ze dne 21. dubna 1989 č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách, ve znění pozdějších předpisů, čl. 2.

⁵³ KALINA: *Drogy a drogové závislosti...*, s. 55.

⁵⁴ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, čl. 3 odst. 2.

⁵⁵ Tamtéž, čl. 2.

přechovávání nebo získávání OPL pro vlastní potřebu.⁵⁵ Neznamena to, že by pěstování, přechovávání nebo získávání OPL pro vlastní potřebu v souladu s předchozími dvěma úmluvami nemělo být penalizováno, nicméně v souladu s komentářem k Jednotné úmluvě o omamných látkách tato jednání dosud nemusela být smluvními stranami považována za závažné trestné činy.⁵⁶

Úmluva posiluje pravidla mezinárodní spolupráce mezi smluvními stranami, mezi nimi také pravidla vydávání pachatelů, zabavování výnosů z TČ, zabavování OPL apod.⁵⁷

Neméně důležitou úlohu na mezinárodním poli boje proti drogové kriminalitě v současnosti sehrává také EU. Největší význam v této oblasti má **Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami** (dále jen „Rámcové rozhodnutí“).⁵⁸

Rámcové rozhodnutí se vztahuje nejen na OPL ve smyslu výše uvedených protidrogových úmluv OSN, ale také na vymezené syntetické látky.⁵⁹ Rámcové rozhodnutí pamatuje též na případy návodu, přípravy či pokusu takového jednání s určitými výjimkami.⁶⁰ Naopak dopustí-li se pachatel některého z výše uvedených jednání výlučně pro vlastní potřebu, rámcové rozhodnutí se na jeho jednání nevztahuje.⁶¹

Čl. 6 a 7 Rámcového rozhodnutí zahrnuje též odpovědnost osob právnických (dále jen „PO“) včetně specifických sankcí jako zbavení oprávnění PO na daňovou úlevu nebo jiné veřejné podpory nebo výhody; dočasný nebo trvalý zákaz provozování obchodních činností; uložení soudního dohledu; zrušení PO rozhodnutím soudu; dočasné nebo trvalé uzavření provozoven PO užitých pro spáchání trestného činu.⁶²

⁵⁵ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, čl. 3 odst. 2.

⁵⁶ JURÁKOVÁ: *Trestněprávní postih...*, s. 144 – 145.

⁵⁷ ZEMAN, ŠTEFUNKOVÁ, TRÁVNÍČKOVÁ: *Drogová kriminalita...*, s. 25.

⁵⁸ Tamtéž, s. 27.

⁵⁹ Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami. Úř. věst. L 335/8, 11. listopadu 2004, čl. 1.

⁶⁰ Tamtéž, čl. 3.

⁶¹ Tamtéž, čl. 2 odst. 2.

⁶² Tamtéž, čl. 6, 7.

2. 3 Vývoj vnitrostátní právní úpravy v oblasti boje proti drogové trestné činnosti

Drogové TČ jsou poprvé zahrnuty do trestněprávní úpravy s platností **zákona č. 86/1950, trestního zákona** (dále též „TZ 1950“).⁶³ Za zmínku však stojí, že úpravu drogových deliktů obsahovaly mimotrestní předpisy již dříve, z nejstarších lze zmínit úpravu v zákoně č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích,⁶⁴ zákon č. 128/1923 Sb. z. a n., o provádění Mezinárodní opiové konvence ze dne 23. ledna 1912⁶⁵ a na něj navazující zákon č. 29/1938 Sb., tzv. opiový zákon.⁶⁶ S ohledem na omezený rozsah diplomové práce není prostor pro jejich bližší rozbor, proto se zaměřím až na úpravu TZ 1950.

V tomto byly upraveny dvě skutkové podstaty dle ustanovení § 197 a § 198 zakotvené v hlavě IV. zvláštní části, tj. mezi TČ obecně nebezpečné.⁶⁷ Podle ustanovení § 197 bylo trestné jednání toho, kdo „*bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, jinému opatří nebo přechovává omamné prostředky nebo jedy*“⁶⁸. § 197 počítal též s dvěma kvalifikovanými skutkovými podstatami pro případ, kdy se pachatel jednání dopustí ve značném rozsahu či výdělečně, nebo pro případ, kdy svým jednáním způsobí někomu smrt či těžkou újmu na zdraví mnoha lidí.⁶⁹ Ustanovení § 198 stanovilo trestným jednáním toho, kdo „*vyrobí, sobě nebo někomu jinému opatří nebo přechovává předmět určený k neoprávněné výrobě omamných prostředků nebo jedů*“⁷⁰, přičemž naplnění znaků této skutkové podstaty mohlo být sankcionováno odnětím svobody až na dvě léta.⁷¹

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (dále též „TZ 1961“) víceméně úpravu drogových TČ z TZ 1950 přebíral,⁷² konkrétně v § 187 a 188 zařazených opět do hlavy IV. zvláštní části mezi TČ obecně nebezpečné. U obou TČ došlo (mimo jiné) k rozšíření druhu trestů.

Novelou TZ 1961 provedenou zákonem č. 175/1990 Sb., došlo hned k několika změnám.⁷³ Oproti předchozí úpravě byla pozměněna skutková podstata dle § 187 odst. 1 včleněním textu „**pro jiného**“, čímž zákonodárce dekriminalizoval přechovávání OPL pro vlastní potřebu.⁷⁴

⁶³ GAJDOŠÍKOVÁ, Hana. Nástin historie právní úpravy drogových trestných činů na historickém území Čech, Moravy a Slezska. *Adiktologie: Odborný časopis pro prevenci, léčbu a výzkum závislostí*, září 2001, s. 16.

⁶⁴ GAJDOŠÍKOVÁ: Nástin historie..., s. 16.

⁶⁵ GAJDOŠÍKOVÁ: Nástin historie..., s. 16.

⁶⁶ Zákon č. 29/1938 Sb., kterým se provádějí Mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna 1912, vyhlášená pod č. 159/1922 Sb. z. a n., Mezinárodní opiová úmluva ze dne 19. února 1925, vyhlášená pod č. 147/1927 Sb. z. a n., a Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek ze dne 13. července 1931, vyhlášená pod č. 173/1933 Sb. z. a n. (opiový zákon), ve znění účinném od 16. 2. 1938 do 29. 4. 1955, § 26.

⁶⁷ Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění účinném od 1. 8. 1950 do 31. 12. 1956, § 197, 198.

⁶⁸ Tamtéž, § 197.

⁶⁹ Tamtéž, § 197.

⁷⁰ Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění účinném od 1. 8. 1950 do 31. 12. 1956, § 198.

⁷¹ Tamtéž, § 198.

⁷² JURÁKOVÁ: *Trestněprávní postih...*, s. 73.

⁷³ TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice. I (vývojové aspekty)*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevence, 2007, s. 22.

⁷⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 175/1990 Sb., § 187.

Došlo také k značnému rozšíření okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Mezi nimi nejzávažnější jednání dle § 187 pod hrozbou TOS od osmi až do patnácti let bylo zakotveno v odstavci třetím v podobě spáchání činu ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.⁷⁵

V souvislosti s tím bych ráda připomněla, že roku 1989 připojila tehdejší ČSR svůj podpis k Úmluvě OSN proti nedovolenému obchodu s OPL, jejímž cílem bylo právě posílení mezinárodní spolupráce v boji proti organizovanému zločinu v oblasti nelegálního obchodu s drogami.

Z dikce ustanovení § 188 i § 187 je zjevné, že byl nahrazen pojem omamné prostředky pojmem OPL. Neznamená to, že by touto novelou byly teprve včleněny psychotropní látky do TZ, došlo pouze k terminologické změně podzákoných předpisů vymezujících OPL, když dosud byly všechny OPL subsumovány pod pojem omamné prostředky.⁷⁶

Zásadní změnou bylo zakotvení nového TČ v § 188a, TČ Šíření toxikomanie.⁷⁷ Dle tohoto ustanovení je trestné jednání toho, kdo „svádí jinébo ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří“.⁷⁸ Vyšším trestem bylo toto jednání stíženo pro případ, kdy se pachatel jednání dopustí vůči osobě mladší osmnácti let.⁷⁹

Další významnou novelou, jež se dotkla úpravy drogových TČ v TZ 1961, byl zákon č. 112/1998 Sb.⁸⁰ Tímto bylo po mnoha letech diskuzí na téma držení drog pro vlastní potřebu včleněno do právní úpravy ustanovení § 187a jakožto nová skutková podstata TČ Přechovávání pro sebe.⁸¹ Trestné podle této skutkové podstaty je jednání toho, „kdo bez povolení přechovává omamnou nebo psychotropní látku nebo jed v množství větším než malém“⁸². Přechovávání OPL pro vlastní potřebu bylo trestné TOS až na dvě léta nebo peněžitým trestem. Ustanovení počítalo též s okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby - spáchání činu ve větším rozsahu.⁸³

Zavedením ustanovení do trestního zákona dlouholeté diskuze o potřebě a možnostech trestání osob za „užívání“ OPL neutichly, ba naopak. Zvedla se vlna otázek na téma, koho ustanovení § 187a vlastně chrání, zda lze vůbec trestat uživatele drog za to, že poškozují své vlastní zdraví, komu tím vlastně škodí a jak, no a pochopitelně co to je množství OPL větší než malé.⁸⁴ A diskuze se vede dodnes.

⁷⁵ Tamtéž, § 187.

⁷⁶ TRÁVNÍČKOVÁ, ZEMAN: *Možnosti trestní justice ... I (vývojové aspekty)*, s. 22.

⁷⁷ JURÁKOVÁ: *Trestněprávní postih...*, s. 75.

⁷⁸ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 175/1990 Sb., § 188a.

⁷⁹ Tamtéž, § 188a.

⁸⁰ TRÁVNÍČKOVÁ, ZEMAN: *Možnosti trestní justice... I (vývojové aspekty)*, s. 23.

⁸¹ Tamtéž, s. 24-25.

⁸² Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 112/1998 Sb., § 187a.

⁸³ Tamtéž, § 187a.

⁸⁴ TRÁVNÍČKOVÁ, ZEMAN: *Možnosti trestní justice... I (vývojové aspekty)*, s. 24-25.

Poslední novelou TZ 1961, která se dotýkala drogových deliktů, byl zákon č. 134/2002 Sb.⁸⁵ Tato novela se dotkla ustanovení § 188a, neboť zakotvila novou kvalifikovanou skutkovou podstatu, jež činí trestným jednání toho, kdo „spáchá takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem“⁸⁶.

TZ 1961 zůstává účinným do 31. 12. 2009⁸⁷, kdy je nahrazen zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, účinným od 1. 1. 2010⁸⁸.

2. 4 Platná právní úprava

Drogové delikty jsou v platné právní úpravě zakotveny v hlavě VII. zvláštní části mezi TČ obecně nebezpečné. Jedná se o těchto 5 TČ:

- **Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy,**
- **Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu,**
- **Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku,**
- **Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu,**
- **Šíření toxikomanie.**⁸⁹

K těmto ustanovením se váže již dříve zmíněný § 289 odst. 1 TZ, který odkazuje na zákon o návykových látkách jakožto předpis vymezující, co se rozumí OPL.⁹⁰

Dle statistických údajů o drogové trestné činnosti zpracovaných NPC SKPV ČR je u nás nejčastěji páchaným drogovým deliktem (co do počtu zjištěných drogových TČ) TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy, když za rok 2015 s počtem 3518 těchto zjištěných činů z celkem 4366 zjištěných drogových TČ reprezentuje přes 80,5 % primární drogové kriminality. V pořadí druhý co do počtu zjištěných drogových TČ za rok 2015 se umístil TČ Přechovávání OPL a jedů s počtem 571 spáchaných činů, což představuje 13 % primární drogové kriminality. TČ Výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu představuje s počtem 135 zjištěných TČ 3 % primární drogové kriminality, stejně jako TČ Nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL, u kterého lze v loňském roce zaznamenat obrovský pokles z 227 TČ zjištěných v roce 2014 na 130 zjištěných TČ v roce 2015. Zbylé ani ne půl procento primární drogové

⁸⁵ Tamtéž, s. 25.

⁸⁶ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 134/2002 Sb., § 188a.

⁸⁷ TZ, § 420.

⁸⁸ TZ, § 421.

⁸⁹ TZ, § 283 – 287.

⁹⁰ TZ, § 289.

kriminality reprezentuje TČ Šíření toxikomanie s počtem 12 zjištěných drogových TČ za rok 2015.⁹¹

Primární drogová kriminalita v ČR je obecně spojována s cizími státními příslušníky, ovšem z hlediska statistického třeba podotknout, že pachatelé v roce 2015 byli z 91 % čeští státní příslušníci. Z 9 % cizích státních příslušníků se v oblasti drogové kriminality angažují zejména státní příslušníci Vietnamu, Nigérie, Polska či Ukrajiny. Mezi cizími státními příslušníky nelze opomíjet ani Slováky, kteří v roce 2015 v oblasti drogové kriminality představovali asi 2 %. Pachatelé drogových deliktů v roce 2015 byli z 96 % dospělí, pouhé 4 % pachatelů představovali mladiství a děti mladší 15 let.⁹²

Ze statistických údajů z roku 2015 je dále zřejmé, že okolo 50 % drogových deliktů se dotýkalo nakládání, resp. zacházení s komoditou metamfetamin, po metamfetaminu je nejčastěji zacházeno s konopím (okolo 40 %). Zacházení s kokainem představovalo v roce 2015 asi 3 % drogové kriminality, zacházení s extází okolo 2 % zjištěných drogových deliktů, zacházení s heroinem okolo 1 %. Přitom, jak bylo uvedeno výše, z více než 80 % se jedná o TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy.⁹³

⁹¹ NPC SKPV PČR. *Výroční zpráva 2015*, s. 72-76. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.

⁹² Tamtéž, s. 72.

⁹³ Tamtéž, s. 75.

3. Drogové trestné činy v platné právní úpravě

3.1 „Množství větší než malé“ jako znak skutkové podstaty drogových TČ

Potřeba definice pojmu množství větší než malé se u nás objevuje poprvé v souvislosti s novelou k TZ 1961 zákonem č. 112/1998 Sb., kdy je do trestněprávní úpravy zakotven § 187a TČ Přechovávání pro sebe.⁹⁴ Podle tohoto ustanovení je trestné samotné přechování OPL v množství větším než malém. Pro naplnění znaků skutkové podstaty TČ je definování pojmu množství větší než malé stěžejní, neboť přechovává-li osoba OPL v množství menším než malém, nebude za tento čin trestně odpovědná. Odpovědnost takového subjektu bude posuzována dle správního práva trestního jako odpovědnost za přestupek na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.⁹⁵

Prvními dokumenty, které vymezovaly orientačně množství větší než malé, byly předpisy podzákonné, nejprve závazný pokyn policejního prezidenta, poté nahrazen pokynem obecné povahy Nejvyššího státního zástupce. Oba dva uvedené předpisy měly orientační charakter, nebyly závazné.

V judikatuře se objevuje poprvé definice pojmu množství větší než malé roku 2000 v Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. 4 To 23/2000⁹⁶:

*„Za množství větší než malé ve smyslu § 187a odst. 1 tr. zák. je třeba považovat takové **množství** přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, **kteřé vícenásobně** - podle obroženi vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek - **převyšuje běžnou dávku průměrného konzumenta** (v případě metamfetaminu-base /pervitinu/ desetnásobně). Při posuzování otázky, zda je naplněn tento zákonný znak, **nelze činit rozdíl mezi prvokonzumentem a uživatelem těchto látek v pokročilém stadiu závislosti.***

Pro naplnění znaku přechovávání ve smyslu § 187a odst. 1 tr. zák. postačí po formální stránce jakýkoliv způsob držení omamné nebo psychotropní látky či jedu bez povolení pro sebe. Musí však jít o držení takové látky v množství převyšujícím dávku potřebnou pro držitele (podle stupně jeho závislosti), neboť držení jen jedné dávky konzumentem drog před jejím použitím není přechováváním, ale jen tzv. spotřební drzžbou, byt' by šlo o množství jinak splňující znak množství větší než malé.“⁹⁷

S přijetím nového trestního zákoníku v roce 2009 bylo včleněno do § 289 ustanovení odst. 2, jež zakotvuje, že množství větší než malé u OPL stanoví vláda nařízením.⁹⁸ Vláda tak učinila nařízením č. 467/2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a

⁹⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 112/1998 Sb., § 187a.

⁹⁵ ŠÁMAL, Pavel. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákon 6. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 1162 – 1165.

⁹⁶ Tamtéž, s. 1162 – 1163.

⁹⁷ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. 4 To 23/2000.

⁹⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění do 22. 8. 2013.

jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Přijetím tohoto nařízení měla být odstraněna nejednotnost v postupech OČTR při stíhání tohoto TČ, když doposud vycházely orgány ze dvou výše uvedených předpisů s rozdílnými hodnotami. Nejednotnost a nejednoznačnost byla však odstraněna jen dočasně.⁹⁹

Hodnoty množství většího než malého u OPL a přípravků je obsahujících pro účely TZ byly stanoveny v příloze č. 2 nařízení. Pro představu: heroin – více než 1,5 g, kokain - více než 1 g, marihuana/konopí – více než 15 g sušiny. Množství bylo v nařízení vlády stanoveno vždy s ohledem na nejmenší množství účinné psychotropní látky, jež musí OPL obsahovat.¹⁰⁰

Nálezem Ústavního soudu ze dne 23. července 2013 sp. zn. Pl. ÚS 13/12 ve věci návrhu na zrušení § 289 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, bylo zrušeno jak ustanovení § 289 odst. 2 ve slovech „*a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů*“, ale též ustanovení § 2 a příloha č. 2 nařízení vlády č. 467/2009 Sb., neboť citované ustanovení TZ shledal ÚS protiústavním.¹⁰¹

ÚS ve svém nálezu konstatuje, že vymezení množství většího než malého nespadá a spadat nemůže do kompetencí moci exekutivní, neboť tato nemůže zasahovat do věcí, jež jsou vyhrazeny zákonu. Čl. 39 Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „LZPS“) svým zněním: „*jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem...*“ vymezuje jednu ze základních zásad trestního práva vůbec, zásadu „*nullum crimen sine lege*“, zakotvenou též v čl. 7 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. ÚS, vědom si benevolence Evropského soudu pro lidská práva při výkladu čl. 7 odst. 1 Úmluvy, shledává výše citované ustanovení § 289 odst. 2 rozporné s ústavněprávní zásadou „*nullum crimen sine lege*“, neboť zde není zákona, který by množství větší než malé u OPL jakožto znak skutkové podstaty TČ Přechovávání OPL stanovil, nýbrž nařízení vlády, tedy projev sekundární normotvorby moci exekutivní. ÚS přitom konstatuje, že nelze akceptovat argument, že nařízení vlády bylo přijato toliko k provedení zákona, neboť nařízení neprovádí zákonná ustanovení, tj. neupřesňuje zákonem upravenou problematiku, nýbrž ji samo upravuje. Přestože ESLP při výkladu zásady „*nullum crimen sine lege*“ zaujímá stanovisko benevolentnější, ÚS benevolentní v této otázce být nemůže, neboť: „*je povinen dávat přednost úpravě základních práv a svobod v jejich tuzemském pojetí, pakliže poskytují vyšší standard ochrany*“.¹⁰²

⁹⁹ ŠÁMAL, Pavel (s ŠÁMALOVÁ, Milada). In ŠÁMAL: *Trestní...*, 2012, s. 2916-2917.

¹⁰⁰ Nařízení vlády č. 467/2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění do 22. 8. 2013.

¹⁰¹ Nález Ústavního soudu ze dne 23. července 2013, sp. zn. Pl. ÚS 13/12.

¹⁰² Tamtéž.

Na výše uvedený nález ÚS a z něj vzniklou potřebu vymezení „množství většího než malého“ reaguje Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013. Jednotlivé hodnoty množství většího než malého u OPL jsou stanoveny Nejvyšším soudem v příloze k tomuto stanovisku.¹⁰³ Pro názorný příklad: heroin - více než 1,5 g, kokain - více než 1 g, marihuana/konopí – více než 10 g sušiny (odpovídaje stanovenému minimálnímu množství účinné psychotropní látky).¹⁰⁴

S ohledem na výše uvedené bych ráda podotkla, že § 289 TZ v odstavci třetím zakotvuje: „**Vláda nařízením stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL podle § 285 a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285.**“¹⁰⁵ Přestože se k tomu v následujícím textu vrátím, ráda bych jen pro orientaci uvedla, že množství větší než malé u rostlin a hub pro účely § 285 TZ stanoví nařízení vlády č. 455/2009 Sb.¹⁰⁶ Pro konopí je množství větší než malé stanoveno na 5 rostlin.¹⁰⁷

3. 2 Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a s jedy

TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy (dále také jako „TČ Nedovolené výroby“) je v trestněprávní úpravě zakotven již od účinnosti TZ 1950. Dnes je zakotven v § 283 TZ, a to v podobě 4 skutkových podstat. Vedle základní skutkové podstaty dle odstavce prvního, zakotvuje § 283 TZ také 3 kvalifikované skutkové podstaty dle odstavce 2, 3 a 4.¹⁰⁸

3. 2. 1 Skutková podstata TČ dle § 283 odst. 1 TZ

Objektem tohoto TČ, jakož i ostatních drogových deliktů, může být vícero chráněných zájmů. S ohledem na škodlivost OPL, resp. jejich omamné či psychotropní účinky, zde figuruje zájem na ochraně zdraví a života osob. Bezpochyby však tato skutková podstata též sleduje zájem na ochraně společnosti před organizovaným zločinem v oblasti distribuce drog, o jehož existenci byla zmínka již dříve. V literatuře se s ohledem na četnost možných chráněných zájmů setkáváme s obecnou definicí objektu drogových TČ, podle které je objektem zájem na ochraně společnosti a lidí před možným ohrožením vyplývajícím z neodborného a nekontrolovaného nakládání s OPL a přípravky je obsahujícími a s prekursory.¹⁰⁹

¹⁰³ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.

¹⁰⁴ Tamtéž, příloha.

¹⁰⁵ TZ, § 289 odst. 3.

¹⁰⁶ ŠÁMAL, Pavel (s ŠÁMALOVÁ, Milada). In ŠÁMAL: *Trestní...*, 2012, s. 2917.

¹⁰⁷ Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, příloha č. 2.

¹⁰⁸ TZ, § 283.

¹⁰⁹ ŠÁMAL, Pavel (s ŠÁMALOVÁ, Milada). In ŠÁMAL: *Trestní...*, 2012, s. 2863.

Objektivní stránka TČ spočívá v neoprávněném nakládání s OPL, přípravky je obsahujícími, prekursorem a jedem, přičemž nakládáním rozumíme jedno z alternativně vymezených jednání, tedy výrobu, dovoz, vývoz, průvoz, nabídnutí, zprostředkování, prodej, jiné opatření či přechovávání.¹¹⁰ Co se týče vzájemného vztahu alternativ, z hlediska trestní odpovědnosti není rozhodné, zda pachatel OPL přechovával, zprostředkoval, nebo s nimi jinak nakládal, neboť všechny jsou si rovnocenné.¹¹¹ K přípravkům obsahujícím OPL a prekursorům více u TČ Výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu.

V praxi může dojít k situaci, kdy pachatel drogu vyrobí, po jistou dobu přechovává a poté rozprodá konzumentům. V takovém případě je dle judikatury výroba OPL jednotícím prvkem, který činí z takového pachatelova jednání jediný skutek. Ze stejné logiky věci se pak za takový jednotící prvek považuje též opatření většího množství OPL a jeho následné rozprodání po částech, či přechovávání pro jiného. I takové jednání je proto třeba hodnotit jako jediný skutek, přičemž se nejedná o pokračování v TČ ve smyslu § 116 TZ.¹¹² Zda pachatel svou činnost realizuje jako jednorázové nakládání s OPL, či jako překupník drog v dlouhodobém měřítku, nic nemění na jeho trestní odpovědnosti. To, že pachatel páchá tento TČ dlouhodobě, však rozhodně hraje roli z hlediska ukládání trestu s ohledem na vyšší společenskou škodlivost činu pro společnost.¹¹³ Mimo to, takové jednání může být s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu posouzeno dle některé z kvalifikovaných skutkových podstat. V takovém případě s ohledem na jednotu skutku je třeba při posuzování např. spáchání činu ve značném rozsahu vzít v úvahu: „*nejen množství drogy, kterou obvinění skutečně distribuovali, ale zároveň také množství drogy, ke jejíž výrobě a následné distribuci směřovala nedokonaná část jejich jednání.*“¹¹⁴

Znak neoprávněnosti nakládání s OPL značí neexistenci oprávnění dané osoby k nakládání s OPL ve smyslu § 4 zákona o návykových látkách. Proto též jednání osoby, která poskytuje služby přírodního léčitele a nakládá přitom s OPL bez toho, aby k takovému nakládání obdržela povolení MZ, naplňuje znaky skutkové podstaty TČ nedovolené výroby.¹¹⁵ Neoprávněným nakládáním ve smyslu § 283 TZ je přitom nakládání s jakýmkoliv množstvím OPL, ovšem k trestnosti nakládání s OPL, resp. k jeho kvalifikaci jako přečinu dle § 283, je zapotřebí posuzovat konkrétní okolnosti případu z hlediska povahy a závažnosti TČ dle § 39 odst. 1, 2 TZ a jeho společenskou škodlivost se zřetelem na zásadu subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 TZ.¹¹⁶

¹¹⁰ TZ, § 283.

¹¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2015, sp. zn. 11 Tdo 388/2015.

¹¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 11 Tdo 240/2016.

¹¹³ Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 7 To 686/98.

¹¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 11. 2013, sp. zn. 7 Tdo 1154/2013-31.

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1231/2011.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011.

Výrobou se rozumí jakýkoliv proces, jenž vede k získání takové látky či takového přípravku, zpravidla půjde o chemický proces. Není přitom pro trestní odpovědnost rozhodné, zda pachatel vyrobí jednu dávku, nebo kilo heroinu.¹¹⁷ Dovoz, vývoz a průvoz jsou spojeny s přepravou OPL. Dovozem rozumíme přepravu z cizího území na území ČR, případně též na celní a daňové území EU, vývozem naopak přepravu z území ČR na cizí území, průvozem proces přepravy po území ČR či jiného státu v souvislosti s dovozem či vývozem OPL.¹¹⁸ Nabídnutím rozumíme situaci, kdy je subjekt připraven dát někomu OPL k dispozici, zprostředkováním naopak situaci, kdy tento „pouze“ zajistí kontakt s osobami za účelem dispozice OPL.¹¹⁹ Prodej se od nabídnutí OPL odlišuje tím, že zahrnuje též akceptaci nabídky, převod OPL za úplaty jako protihodnotu. U nabídky naopak není vyžadováno, aby skutečně k dispozici došlo.¹²⁰

Opatření OPL pro jiného znamená jakékoliv jiné získání látky pro jiného, přechovávání pro jiného znamená v podstatě jakékoliv držení OPL bez ohledu na způsob nabytí a množství držaných OPL, vždy však pouze, jedná-li se o držbu OPL pro jiného.¹²¹ Znak opatření OPL pro jiného může být naplněn též v případě, že pachatel takto jedná bez vědomí osoby, která bude konzumentem opatřené OPL.¹²²

Pachatelem TČ Nedovolené výroby může být osoba fyzická i osoba právnická v souladu s § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Co do subjektivní stránky vyžaduje ustanovení § 283 úmyslné jednání (úmysl nepřímý).¹²³

S ohledem na výši sankce, základní skutková podstata spadá do kategorie přečinů.¹²⁴ TČ dle základní skutkové podstaty je činem tzv. ohrožovacím, tzn. není vyžadováno způsobení následku (čin je spáchán již samotnou výrobou, prodejem, atd.).¹²⁵

Vrátíme-li se zpět k objektivní stránce TČ, za výrobu nelze považovat, jak bylo judikováno, samotné pěstování rostliny konopí. O výrobě můžeme hovořit až v momentě, kdy je rostlina konopí sklizena a následně zpracována, neboť její samotné pěstování nelze považovat za výrobní proces, nýbrž proces přírodní. Dle NS proto výrobou můžeme rozumět až fázi sklizně rostliny, tedy v podstatě fázi sušení, případně dalšího zpracování.¹²⁶

¹¹⁷ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl, (§ 233 až 421)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 2302.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 2304-2305.

¹¹⁹ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2305-2306.

¹²⁰ Tamtéž, s. 2306.

¹²¹ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2306-2307.

¹²² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1415/2013.

¹²³ TZ, § 283, § 13 odst. 2.

¹²⁴ Tamtéž, § 14 odst. 2.

¹²⁵ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2301.

¹²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006.

To však neznamená, že by samotné pěstování rostliny konopí bylo beztrestné. Důležité je přitom rozlišit, zda pachatel pěstuje rostlinu konopí pro sebe či pro jiného. Pěstuje-li pachatel rostlinu pro sebe, bude se na něj vztahovat privilegovaná skutková podstata § 285 odst. 1 TZ (viz dále k tomuto ustanovení). Naopak, pěstuje-li pachatel rostlinu konopí pro jiného, za účelem výroby OPL, příp. její distribuce, je možné jeho jednání s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu posoudit jako pokus či přípravu TČ dle § 283 odst. 1 TZ. Mimo to, pěstováním rostliny konopí pro jiného může pachatel naplnit též znaky skutkové podstaty § 283 odst. 1 TZ ve smyslu „opatření OPL pro jiného“, či „přechovávání OPL pro jiného“.¹²⁷

Na pěstování rostliny konopí pro vlastní potřebu dopadá privilegovaná skutková podstata § 285 odst. 1 TZ, na přechovávání konopí (případně pryskyřice z konopí) pro vlastní potřebu dopadá privilegovaná skutková podstata § 284 odst. 1 TZ. Otázkou zůstává fáze mezi pěstováním a přechováváním konopí pro vlastní potřebu. Dojde-li totiž ke sklizni rostlin vypěstovaných pro vlastní potřebu, tj. k jejich sušení, dostáváme se do fáze výroby, přičemž neexistuje privilegovaná skutková podstata, která by výrobu pro vlastní potřebu z rostlin vypěstovaných pro vlastní potřebu pokrývala. Výroba OPL (sušením konopí, příp. jiným zpracováním) je totiž ve smyslu § 283 odst. 1 TZ trestná bez ohledu na to, zda pachatel vyrábí OPL pro jiného či pro sebe a též bez ohledu na vyrobené množství.¹²⁸

To ad absurdum znamená, že osoba, která si opatří marihuanu od prodejce drog a bude je přechovávat pro sebe, bude postížitelná dle privilegované skutkové podstaty § 284 odst. 1 TZ, ba dokonce pouze za přestupek na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi (v případě, že bude přechovávat množství malé, či menší než malé). Naopak ten, kdo si vypěstuje pro vlastní potřebu rostlinu konopí sám (byť v množství malém či menším než malém) a tuto také sklídí (usuší), bude odpovědný za výrobu OPL dle § 283 odst. 1 TZ.

Tento stav přitom není odůvodnitelný, neboť tak fakticky TZ podporuje prodej marihuany na černém trhu namísto toho, aby privilegoval jednání, jímž si pachatel pro vlastní potřebu sklídí vlastní konopí. Navíc pak dle mého názoru koncept privilegovaných skutkových podstat dle § 284 odst. 1 a 285 odst. 1 TZ částečně ztrácí svůj význam, když zákonodárce privileguje pěstování rostlin konopí, přechovávání konopí, ale nikoliv usušení si vlastních rostlin konopí (byť se třeba jedná o jedinou rostlinu).

¹²⁷ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 4. prosince 2014, Tpjn 300/2014.

¹²⁸ Tamtéž.

3. 2. 2 K některým okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, resp. aplikaci některé z kvalifikovaných skutkových podstat TČ Nedovolené výroby, jsou vymezeny v odstavci 2, 3 a 4 § 283 TZ a s ohledem na výše trestních sazeb, jež TZ umožňuje za takováto nakládání s OPL uložit, se jedná o zvláště závažné zločiny.¹²⁹ Vzhledem k této skutečnosti a ustanovení § 283 odst. 5 TZ je příprava k některé z těchto kvalifikovaných skutkových podstat za podmínek § 20 TZ trestná.¹³⁰

Z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby bych se chtěla zastavit u, řekněme, kvantifikačních rozsahů spáchání činu, tj. větší rozsah, značný rozsah a rozsah velký.

„Pro závěr o naplnění znaků spočívajících ve spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy „ve větším rozsahu“, „ve značném rozsahu“ a „ve velkém rozsahu“ ... je východiskem určitý násobek takového množství OPL nebo přípravku obsahujícího OPL, které je podle nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., označeno jako „množství větší než malé“. „Větším rozsahem“ je pak desetinásobek množství většího než malého, „značným rozsahem“ je desetinásobek takto určeného většího rozsahu a „velkým rozsahem“ je desetinásobek takto určeného značného rozsahu.“¹³¹

Jak bylo výše důkladně rozebráno, dnes je při posouzení množství většího než malého třeba vycházet ze Stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013. V souladu s dosavadní judikaturou tak u konopí činí:

- množství větší než malé - více než 10 g sušiny,
- větší rozsah – desetinásobek množství většího než malého – více než 100 g sušiny,
- značný rozsah – desetinásobek většího rozsahu – více než 1000 g sušiny,
- velký rozsah – desetinásobek značného rozsahu – více než 10 000 g sušiny.

Takto jednoznačné však posouzení většího, značného a velkého rozsahu OPL pochopitelně není. Při posouzení těchto znaků pro naplnění příslušné kvalifikované skutkové podstaty je třeba brát zřetel na okolnosti konkrétního případu, zejména „kvalitu“ OPL, s nimiž pachatel nakládá, ve smyslu množství účinné omamné nebo psychotropní látky u konkrétní OPL, pak také způsob nakládání, dobu, po kterou tak pachatel jedná apod.¹³²

3. 3 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

TČ Přechovávání OPL a jedu (dále jen „TČ Přechovávání OPL“) byl poprvé do trestněprávní úpravy zakotven zákonem č. 112/1998 Sb. Dnes je do TZ začleněn v § 284 v podobě 4 skutkových

¹²⁹ TZ, § 283, § 14 odst. 3.

¹³⁰ TZ, § 283, § 285, § 20.

¹³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012.

¹³² Tamtéž.

podstat, z čehož 2 jsou skutkovými podstatami základními a 2 kvalifikovanými.¹³³ Z povahy ustanovení je zřejmé, že se jedná o specifické skutkové podstaty, jejichž specifikum spočívá v tom, že zpravidla (nikoliv výhradně) sankcionují jednání uživatelů návykových látek. Proto také tresty za vymezená jednání nemají toliko represivní funkci, ale sledují spíše funkci preventivní. TOS v těchto případech představuje spíše krajní řešení a důraz je kladen na ukládání alternativních trestů, zejména trestu podmíněného odsouzení za současného uložení ochranného léčení či povinnosti absolvovat léčbu závislosti na návykových látkách.¹³⁴

Ve vztahu k TČ Nedovolené výroby představují skutkové podstaty TČ Přechovávání OPL privilegované skutkové podstaty.

3. 3. 1 Skutková podstata TČ dle § 284 odst. 1 a 2 TZ

Skutková podstata § 284 odst. 1 TZ sankcionuje nakládání s konopím, pryskyřicí z konopí, nebo s psychotropní látkou obsahující jakýkoliv tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (dále jen „konopné látky“).¹³⁵ Většina těchto látek je zařazena dle nařízení o seznamech návykových látek mezi látky omamné, vyjma tetrahydrokanabinolů a jejich stereoizomerů, které jsou zařazeny mezi látky psychotropní.¹³⁶ Všechny řadíme mezi tzv. měkké drogy.

Objektivní stránka tohoto TČ spočívá v neoprávněném přechovávání konopných látek pro vlastní potřebu, to však pouze v množství větším než malém.¹³⁷ Znak neoprávněnosti zde, stejně jako u neoprávněného nakládání dle § 283 TZ, značí nakládání v rozporu se zákonem, zejm. zákonem o návykových látkách. Přechovávání konopných látek může být oprávněné jen v případě, že osoba látky přechovávající je držitelem povolení MZ ve smyslu § 4 zákona o návykových látkách, nebo v jiných případech taxativně vymezených zákonem o návykových látkách. Mezi tyto případy spadá zejména nakládání lékařů a lékárníků s konopnými látkami v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb.¹³⁸ Od novely zákona o návykových látkách zákonem č. 50/2013 Sb., určité oprávnění nakládat s konopnými látkami ze zákona vyplývá také pro osoby, které obdržely tyto látky na základě náležitě vystaveného lékařem předepsaného předpisu k léčbě nemoci.¹³⁹

¹³³ TZ, § 283.

¹³⁴ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2332.

¹³⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 284 odst. 1.

¹³⁶ Nařízení vlády ze dne 18. prosince 2013 č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, příloha č. 1-4.

¹³⁷ TZ, § 284 odst. 1.

¹³⁸ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2333.

¹³⁹ Zákon č. 50/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

Zároveň je neoprávněnost přechovávání konopných látek limitována dalšími dvěma faktory, které se vzájemně prolínají, a těmi je množství a kvalita. Otázku množství většího než malého jsem podrobně rozebrala výše. Množství větší než malé u konopí je dáno množstvím více než 10 g sušiny, ovšem pouze za předpokladu, že zkoumané konopí obsahuje více než 1g účinné látky (THC).¹⁴⁰

Přítomnost více než 1g účinné látky se přitom posuzuje nehledě na množství zkoumaného konopí. „*Relativizace hodnoty množství většího než malého ve třetím sloupci tabulky vyplývá rovněž z nutnosti zkoumat toto množství ve vztahu k množství účinné látky uvedenému v pátém sloupci tabulky uvedené v příloze tohoto stanoviska. Proto např. v případě marihuany je ve třetím sloupci, který stanoví množství větší než malé, uvedeno určité množství sušiny (nyní 10 g), pak význam pátého sloupce tabulky spočívá v tom, že množství uvedené ve třetím sloupci, tj. více než 10 g sušiny, se považuje za množství větší než malé pouze za předpokladu, pokud zkoumané množství drogy obsahuje nejméně 1 g účinné psychotropní látky THC.*“¹⁴¹

Dle Stanoviska Nejvyššího soudu, vztah mezi hodnotou 10 g sušiny a 1 g THC funguje na principu určujícím koncentraci účinné látky THC ve zkoumaném množství drogy.¹⁴² Neznamená to tedy, že v každých 10 g sušiny musí být dán 1 g účinné látky, tedy že by větší rozsah (desetinásobek, tedy více než 100 g) byl dán za předpokladu, že obsahuje těchto 100 g alespoň 10 g účinné látky. Rozhodující je formulace ve zkoumaném množství, tedy, že ve zkoumaném množství více než 100 g musí být více než 1 g účinné látky THC.

Není-li množství větší než malé dáno, ať už z hlediska množství konopné látky, nebo kvality, resp. obsahu konopné látky, nelze držbu posoudit jako TČ, nicméně jednání pachatele tím není beztrestné. Pachatel může být odpovědný za přestupek na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.¹⁴³

Naopak, je-li množství větší než malé dáno, nelze se zprostit trestní odpovědnosti za tento TČ argumentem, že pachatel neznal množství účinné látky v OPL, neboť si je nemohl ověřit.¹⁴⁴ Dle NS: „***Taková interpretace by nahrála argumentaci, že bez příslušného laboratorního rozboru ten, kdo drogu kupuje, nikdy nemůže zjistit, jak kvalitní je nakupovaná droga. Tento názor je zcela absurdní a úplně se vymyká realitě. S trochou nadsázky je možné uzavřít, že naplnění skutkové podstaty trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu by v podstatě bylo nemožné (takže z § 284 tr. zákoníku by se stalo pouze „mrtvé ustanovení“).***“¹⁴⁵

¹⁴⁰ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013, příloha.

¹⁴¹ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013, I.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, § 30 odst. 1 písm. j).

¹⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 11 Tdo 811/2015-29.

¹⁴⁵ Tamtéž.

Přechováváním konopných látek rozumíme jakýkoliv způsob držby, vyjma takového nakládání, jež odůvodňuje trestní odpovědnost dle předchozího § 283 TZ (výroba, prodej, dovoz,...).¹⁴⁶ Držbou však nelze rozumět faktickou držbu v daném čase a místě, tedy, že pachatel musí fakticky mít konopné látky u sebe, postačí totiž, že má látky ve své moci, např. uschované ve svém bytě. Zároveň je pro trestní odpovědnost dle ustanovení § 284 odst. 1 TZ rozhodné, že pachatel konopné látky drží pro vlastní potřebu.¹⁴⁷ Není-li tomu tak, přechovává-li pachatel konopné látky pro jiného, jeho trestní odpovědnost bude posuzována dle § 283 TZ (viz výše). Nelze přitom hovořit o přechovávání OPL pro vlastní potřebu v případě, že se na nakládání s OPL podílí jiná osoba.¹⁴⁸

Z okolností konkrétního případu může na pachatele dopadnout i skutková podstata jiného z drogových deliktů v závislosti na tom, jakým způsobem pachatel konopné látky opatřil. Není trestné jednání toho, kdo si konopné látky obstaral, např. zakoupil od jiného (na rozdíl od trestnosti jednání toho, kdo tyto látky prodal). Může být trestné jednání toho, kdo vypěstoval rostlinu konopí, pakliže vypěstoval rostliny konopí v množství větším než malém, a to v souladu s § 285 TZ (viz níže). Rozhodně však může být trestné jednání toho, kdo si rostliny pro vlastní potřebu vypěstoval a poté usušil. Sušení rostlin je totiž v souladu s již výše uvedenou judikaturou považováno za výrobu OPL a tudíž trestné bez ohledu na množství sušených OPL.

TČ Přechovávání OPL dle odstavce druhého postihuje jednání společensky škodlivější, proto také TOS za takové jednání hrozí až dvojnásobně vyšší. Dle tohoto ustanovení je trestné přechovávání jiných OPL než těch, jejichž přechovávání je trestné dle skutkové podstaty § 284 odst. 1 TZ, tedy konopných látek. To, že zákonodárce diferencoval trestání přechovávání konopných látek od přechovávání jiných OPL je zřejmým projevem menší „škodlivosti“ konopí, či „nebezpečnosti“ užívání konopí pro člověka, potažmo společnost.

Objektivní stránka přechovávání jiných OPL než látek konopných spočívá v přechovávání těchto jiných OPL pro sebe, opět tedy nebude dle tohoto ustanovení trestně odpovědný ten, kdo přechovává takové OPL pro jiného, neboť takové jednání bude trestné dle ustanovení § 283 TZ. Trestnost přechovávání jiných OPL pro sebe je limitována stejně jako u ustanovení § 284 odst. 1 TZ množstvím přechovávaných OPL, kdy trestné bude jednání toho, kdo přechovává pro sebe OPL v množství větším než malém.

Stejně jako u skutkové podstaty dle § 283 odst. 1 se u § 284 odst. 1 i následujícího odst. 2 jedná o TČ ohrožovací, tudíž k dokonání není vyžadováno způsobení následku. Subjektem TČ dle

¹⁴⁶ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2337.

¹⁴⁷ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.

¹⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2011, sp. zn. 6 Tdo 228/2011.

odstavce prvního i druhého může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická.¹⁴⁹ TČ Přechovávání OPL přitom s ohledem na výše sazeb TOS spadá do kategorie přečinů.¹⁵⁰ Pro spáchání je co do subjektivní stránky vyžadován úmysl nepřímý.¹⁵¹

3. 3. 2 Skutková podstata TČ dle § 284 odst. 3 a 4 TZ

Okolnostmi podmiňujícími použití vyšších trestních sazeb je přechovávání konopných látek, nebo přechovávání jiných OPL ve větším rozsahu (odstavec 3) příp. ve značném rozsahu (odstavec 4). Na rozdíl od základních skutkových podstat, kdy zákonodárce posuzuje mírnějším trestem přechovávání konopných látek v množství větším než malém oproti přechovávání jiných OPL v množství větším než malém, kvalifikované skutkové podstaty postihují obě jednání, přechovávání konopných látek i jiných OPL v rámci stejných ustanovení, tudíž v rámci totožné trestní sazby.¹⁵²

3. 4 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL

3. 4. 1 Skutková podstata TČ dle § 285 odst. 1 a 2 TZ

Jak jsem hovořila výše, pěstování rostliny konopí (či jiné rostliny obsahující OPL) nelze ztotožňovat s pojmem výroba OPL, neboť růst rostliny je přirozený proces, nikoliv proces výrobní. Zároveň nelze hovořit o výrobě OPL vzhledem k tomu, že samotná rostlina konopí je omamnou látkou. S ohledem na to pak je i aplikace § 286 TZ vyloučena, neboť rostlinu konopí nelze ztotožňovat s prekursorem či jiným předmětem určeným k nedovolené výrobě OPL, když sama rostlina patří mezi OPL.¹⁵³

Pěstování rostliny konopí (či jiné rostliny obsahující OPL) lze definovat pojmem opatření si OPL¹⁵⁴, které, jak již bylo řečeno, může být trestné v souladu s § 283 TZ za předpokladu, že pachatel opatřuje OPL pro jiného. Opatřuje-li pěstováním rostliny pachatel OPL pro svou vlastní potřebu, jeho trestní odpovědnost je třeba posuzovat v závislosti na druhu pěstované rostliny dle ustanovení § 285 TZ.

Jednání dle ustanovení § 285 TZ bezpochyby představuje méně společensky škodlivé nakládání s OPL ve srovnání s § 283 TZ, proto též sazba TOS (až 6 měsíců/až 1 rok) menší škodlivosti takového jednání odpovídá. I vzhledem k ustanovení § 284 TZ je trestní sazba

¹⁴⁹ Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, § 7.

¹⁵⁰ TZ, § 14 odst. 2.

¹⁵¹ TZ, § 284 odst. 1, § 284 odst. 2, § 13 odst. 2.

¹⁵² TZ, § 14 odst. 2, 3.

¹⁵³ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2352-2353.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 2353.

dle ustanovení § 285 mírnější, nejspíš též s ohledem na to, že rostliny při svém růstu neobsahují takové množství účinné látky jako ve své „finální“ podobě (u konopí v podobě sušiny či hašiše).

Objektivní stránka TČ dle obou odstavců spočívá v neoprávněném pěstování (konopí dle odstavce prvního a houby či jiné rostliny dle odstavce druhého). K neoprávněnosti nakládání s OPL bylo řečeno již mnoho. Neoprávněnost u této skutkové podstaty spočívá především v neexistenci povolení subjektu k pěstování takových rostlin. Rostliny a houby, které se pro účely tohoto ustanovení TZ považují za rostliny a houby obsahující OPL, jsou vymezeny, obdobně jako OPL, podzákoným právním předpisem, nařízením vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely TZ stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující OPL a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu TZ.¹⁵⁵ Odkaz na nařízení je zakotven v § 289 TZ.¹⁵⁶

Nařízení stanovuje, že mezi rostliny obsahující OPL patří rostlina konopí a kokainovník pravý a mezi houby obsahující OPL patří houby obsahující psilocybin a psilocin. Na rozdíl od konopí, u kokainovníku i hub je zakázáno jejich pěstování bez omezení (ve smyslu kvality či účinků). Pěstování konopí je však v případě, kdy rostlina konopí neobsahuje více než 0,3 % účinné látky THC legální. Hranice 0,3 % THC, jež diferencuje legální a nelegální konopí je vymezena jak v příloze nařízení č. 455/2009¹⁵⁷, tak v zákoně o návykových látkách¹⁵⁸. Pěstování rostlin konopí, jež neobsahují více než 0,3 % THC tedy nelze považovat za neoprávněné pěstování konopí a podmínkou pro jeho pěstování tudíž není udělení povolení.

Neoprávněnost jednání dle § 285 odst. 1 a 2 je stejně jako u § 284 limitována množstvím. Pro naplnění skutkových podstat je podmínkou, aby pachatel pěstoval (ať už rostliny či houby) v množství větším než malém.¹⁵⁹ Otázku množství většího než malého pro účely tohoto ustanovení jsem zmínila již dříve. Množství větší než malé je skrze § 289 TZ vymezeno výše uvedeným nařízením vlády č. 455/2009 Sb. U rostlin (konopí i kokainovník) je množství větší než malé stanoveno na počet více než 5 rostlin, nehraje zde tedy roli, kolik OPL by dalším případným zpracováním mohl pachatel získat.¹⁶⁰ U hub je množství větší než malé limitováno počtem 40 kusů,¹⁶¹

¹⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 11 Tdo 1/2016.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁸ Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, § 24.

¹⁵⁹ TZ, § 285 odst. 1, 2.

¹⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 11 Tdo 1/2016.

¹⁶¹ Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, příloha č. 2.

Na rozdíl od nařízení o seznamech návykových látek, do nařízení č. 455/2009 Sb. dosud nezasáhl Ústavní soud, snad proto, že k tomu dosud neměl příležitost. Závěry Ústavního soudu dle nálezu ze dne 23. července 2013, sp. zn. Pl. ÚS 13/12, jsou však dle mého názoru plně aplikovatelné na otázku vymezení množství většího než malého pokud jde o rostliny a houby. Proto se mi jeví jako nešťastné, že zákonodárce nezaujal k této situaci jakýkoliv postoj, jímž by protiústavní úpravu změnil, byť třeba jen zrušil. Předpokládám, že je jen otázkou času, kdy ÚS tuto otázku bude muset řešit.

Pěstování konopí vymezuje právní teorie jako produkci rostliny v její přirozené fyziologické podstatě od zasetí semene příp. zasazení výpěstku rostliny, přes následnou péči o její růst po její případnou sklizeň.¹⁶² Nepěstuje-li pachatel rostliny či houby v množství větším než malém v souladu s výše uvedeným, pak nebude trestně odpovědný dle ustanovení TZ. Tento však může odpovídat za přestupek na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.¹⁶³

Subjektem TČ Nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická.¹⁶⁴ Stejně jako u předchozích skutkových podstat drogových deliktů je k dokonání TČ vyžadován úmysl, toliko však nepřímý.¹⁶⁵ Příprava tohoto TČ není trestná, a to jak s ohledem na to, že trestnost přípravy není v ustanovení § 285 zakotvena, tak proto, že trestní sazba TOS nedosahuje takové výše, aby bylo možno zařadit tento TČ do kategorie zvláště závažných zločinů. Naopak, jedná se „pouze“ o kategorii přečinů.¹⁶⁶

Z diferenciací jednání dle odstavce prvního a druhého lze dobře usuzovat na snahu zákonodárce o rozřazení OPL na drogy měkké a tvrdé.¹⁶⁷ Z menší škodlivosti určité drogy proti jiné plyne „menší“ trestní odpovědnost subjektu za nakládání s takovou drogou.

¹⁶² ŠÁMAL, Pavel (s ŠÁMALOVÁ, Milada). In ŠÁMAL: *Trestní...*, 2012, s. 2892.

¹⁶³ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, § 30 odst. 1 písm. k).

¹⁶⁴ Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, § 7.

¹⁶⁵ TZ, § 285, § 13 odst. 2.

¹⁶⁶ Tamtéž, § 285, § 14 odst. 2, 3.

¹⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel (s ŠÁMALOVÁ, Milada). In ŠÁMAL: *Trestní...*, 2012, s. 2891.

3. 5 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu

TČ Výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL (dále také jako „TČ Výroby předmětu“) od počátku trestní úpravy drogových deliktů, tj. od TZ 1950, doprovází TČ Nedovolené výroby, na rozdíl od ostatních drogových TČ, které jsou do trestněprávní úpravy včleňovány postupně později.

3. 5. 1 Skutková podstata TČ dle § 286 TZ

Objektem TČ je shodně s ostatními drogovými delikty ochrana společnosti před ohrožením plynoucím z nekontrolovaného nakládání s OPL¹⁶⁸, ačkoliv vzhledem k objektivní stránce tohoto TČ lze hovořit spíše o ochraně nepřímé¹⁶⁹, neboť tento TČ je specifický v tom, že nepostihuje přímo nakládání s OPL, ale spíše určitou „přípravnou fází“ předcházející nakládání s OPL. Objektivní stránka spočívá ve výrobě, opatření sobě nebo jinému, anebo přechovávání prekursoru nebo jiného předmětu určeného k nedovolené výrobě OPL, přípravku, který obsahuje OPL nebo jedu.¹⁷⁰

Výrobou se rozumí jakýkoliv proces, který vede k získání prekursoru či jiného předmětu určeného k nedovolené výrobě OPL (přípravku obsahujícího OPL). Zpravidla se bude jednat o proces chemický. Jde-li o opatření prekursoru či jiného předmětu určeného k nedovolené výrobě OPL, trestné je u tohoto TČ opatření nejen pro jiného, ale též pro sebe. V podstatě se může jednat o jakoukoliv formu nabytí prekursoru či jiného předmětu určeného k nedovolené výrobě OPL vyjma výroby. Přechovávání OPL pak spočívá v jakékoliv držbě prekursorů či jiných předmětů určených k nedovolené výrobě OPL.¹⁷¹

OPL, přípravky obsahující OPL ani prekursory nejsou v TZ. Vymezení OPL jsem se věnovala již výše. Přípravky obsahující OPL jsou vymezeny shodně s OPL skrze ustanovení § 289 TZ zákonem o návykových látkách. Přípravky obsahujícími OPL se rozumí roztoky nebo směsi v jakémkoli fyzikálním stavu obsahující návykovou látku nebo návykovou látku a uvedenou látku kategorie 1 nebo léčivý přípravek podle zákona o léčivech obsahující uvedenou látku kategorie 1, přičemž:

- návyková látka = omamná nebo psychotropní látka vymezená nařízením o seznamech návykových látek,
- uvedená látka kategorie 1 = látka vymezená Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog, v platném znění,

¹⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1051/2014.

¹⁶⁹ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2360.

¹⁷⁰ TZ, § 286 odst. 1.

¹⁷¹ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2365.

- léčivý přípravek obsahující uvedenou látku kategorie 1 = přípravek dle zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech).¹⁷²

Seznam přípravků obsahujících OPL je součástí nařízení o seznamech návykových látek a tvoří přílohu č. 8 tohoto nařízení.¹⁷³

Co se týče vymezení prekusorů, je nutno postupovat obdobně dle ustanovení § 289 s tím, že zvláštním zákonem vymezujícím prekursorů je zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog. Prekursorů drog dle tohoto zákona jsou látky použitelné k výrobě OPL uvedené v příloze 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog a v příloze nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004 o pravidlech pro sledování obchodu s prekursory drog. Navíc jsou prekursorů též směsi, produkty a farmaceutické přípravky, které látky v nařízeních vymezené obsahují.¹⁷⁴

Nakonec, předmětem určeným k výrobě OPL a přípravků je obsahujících se rozumí vyjma prekursorů v podstatě jakékoliv další takové předměty, zvláště pak nástroje, zařízení nebo jejich součásti, přístroje, pomůcky nebo jakékoliv jiné prostředky, včetně surovin a počítačových programů, vytvořené, přizpůsobené nebo obecně způsobilé posloužit k nedovolené výrobě OPL.¹⁷⁵

Objektivní stránka skutkové podstaty dle § 286 TZ neobsahuje znak neoprávněnosti výroby, opatření či přechovávání prekusorů či jiných předmětů určených k výrobě OPL.¹⁷⁶ To ovšem neznamená, že trestná dle tohoto ustanovení je jakákoliv výroba, opatření či přechovávání prekusorů či jiných předmětů k výrobě OPL bez ohledu na oprávněnost či neoprávněnost takové výroby, opatření či přechovávání. Zde je totiž třeba odlišit výrobu, opatření či přechovávání prekusorů od výroby, opatření či přechovávání jiných předmětů k nedovolené výrobě OPL či přípravků OPL obsahujících a tím také rozlišit mezi trestní odpovědností za jednání dle § 283 a § 286. § 283 totiž také postihuje jednání toho, kdo vyrobí...jinému opatří nebo pro jiného přechovává...prekursor, ovšem pod podmínkou, že tak činí neoprávněně, tedy bez příslušného povolení.¹⁷⁷

Jde-li o předměty určené k nedovolené výrobě OPL či přípravků je obsahujících, výroba, opatření nebo přechovávání takových předmětů sama o sobě nevyžaduje existenci jakéhokoliv povolení určujícího oprávněnost či neoprávněnost takového jednání z hlediska § 286 TZ.¹⁷⁸

¹⁷² Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, § 2 písm. b).

¹⁷³ Nařízení vlády ze dne 18. prosince 2013 č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, příloha č. 8.

¹⁷⁴ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2361.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 2364.

¹⁷⁶ TZ, § 286.

¹⁷⁷ TZ, § 283.

¹⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1051/2014.

U prekursorů je tomu však jinak. Zákon o prekursorech drog zakotvuje povinnost pro subjekty, které chtějí vykonávat činnost s prekursory, podat Ministerstvu zdravotnictví žádost o licenci, příp. zvláštní licenci.¹⁷⁹ Nakládá-li tedy subjekt s prekursory bez této licence, činí tak neoprávněně. Takový subjekt bude proto trestně odpovědný nikoliv za TČ Výroby předmětu, ale dle § 283 za mnohem přísnější TČ Nedovolené výroby OPL.¹⁸⁰

Naopak, subjekt, který je držitelem licence k výrobě, opatření či přechovávání prekursorů, bude odpovědný dle § 286 TZ,¹⁸¹ samozřejmě pouze v případě, že prekursor vyrobí, opatří či přechovává jako prekursor určený k nedovolené výrobě OPL či přípravků OPL obsahujících.

Pro trestní odpovědnost pachatele dle ustanovení § 286 TZ je nutné jasně vymezit, co se rozumí tím, že prekursor či jiný předmět musí být určen k nedovolené výrobě OPL. Formulace prekursor či předmět **určený** u TČ Výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu nahradila roku 1990 novelou TZ 1961 formulaci prekursor či předmět způsobilý k nedovolené výrobě OPL. Nová formulace byla zvolena z toho důvodu, že termín „způsobilost“ předmětu k nedovolené výrobě OPL umožňoval trestat i pachatele, kteří takový předmět např. vůbec k výrobě OPL nevyrobili, postačovalo, že k tomu byl předmět způsobilý. Prekursor či předmět tedy musí být k nedovolené výrobě OPL či přípravků obsahujících OPL určen. Nelze však naopak požadovat, aby pachatel vyrobil, opatřil či přechovával prekursor či předmět k výrobě OPL či přípravku obsahujícího OPL, výlučně se záměrem vyrobiť OPL.¹⁸² Postačí například, když předmět vyrobí jakožto předmět k výrobě OPL určený se záměrem tento předmět prodat.

Otázka určenosti předmětu či prekursoru k nedovolené výrobě OPL či přípravku obsahujících OPL je dalším rozlišujícím kritériem mezi trestní odpovědností za TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy a trestní odpovědností za TČ Výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedu. Jestliže předměty, které pachatel vyrobí, opatří či přechovává, jsou určeny ke konkrétní trestné činnosti, např. výrobě OPL a jeho prodeji, pak je na místě posoudit jednání pachatele jako TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL a s jedy dle § 283.¹⁸³ Pro příklad, opatří-li pachatel množství pseudoefedrinu, aby z něj uvařil pervitin a ten následně rozprodal. Opakem, kdy bude pachatel trestně odpovědný dle ustanovení § 286, bude situace, kdy prekursor či předmět sice bude určen k výrobě OPL, ovšem nikoliv konkrétně.

Pro trestní odpovědnost dle ustanovení § 283 jsou tedy dána konkrétnější kritéria, proto v případě, kdy pachatel z opatřeného pseudoefedrinu z nějakého důvodu plánovaný pervitin neuvaří a není možno pachatele potrestat za přípravu TČ Nedovolené výroby OPL, protože jeho

¹⁷⁹ Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů, § 2 odst. 1.

¹⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1051/2014.

¹⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1051/2014.

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2363.

jednání naplňuje znaky toliko základní skutkové podstaty, jež je přečinem a tudíž její příprava není trestná, je na místě posoudit jednání pachatele jako dokonaný TČ Výroby předmětu.¹⁸⁴

Na rozdíl od ostatních drogových deliktů může být pachatelem TČ dle ustanovení § 286 pouze osoba fyzická,¹⁸⁵ ačkoliv pro „vyloučení“ trestní odpovědnosti právnické osoby za tento TČ neshledávám žádný relevantní důvod. Pokud se vrátím k výše uvedené oprávněnosti/neoprávněnosti výroby, opatření či přechovávání prekursorů či jiných předmětů určených k nedovolené výrobě OPL či přípravků je obsahujících, nastává zde dle mého názoru nedůvodná rozdílnost mezi trestáním osob fyzických a osob právnických.

Osoba fyzická, která není držitelkou licence k výrobě, opatření či přechovávání prekursoru, pokud vyrobí, opatří pro jiného či přechovává pro jiného prekursor, bude trestně odpovědná dle ustanovení § 283 TZ. Tataž osoba, pokud bude držitelkou licence a vyrobí, opatří či přechovává prekursor určený k výrobě OPL či přípravků OPL obsahujících, bude trestně odpovědná dle ustanovení § 286 TZ. Osoba právnická, která není držitelkou licence k výrobě, opatření či přechovávání prekursoru, pokud vyrobí, opatří pro jiného či přechovává pro jiného prekursor, bude trestně odpovědná, stejně jako osoba fyzická, dle ustanovení § 283 TZ. Tataž osoba, pokud bude držitelkou licence a vyrobí, opatří či přechovává prekursor určený k výrobě OPL či přípravků OPL obsahujících, NEbude trestně odpovědná dle ustanovení § 286 TZ. Odpovědnost této osoby lze dovozovat pouze z mimotrestních právních předpisů, zejména pak ze zákona o prekursorech drog.¹⁸⁶

Osoba fyzická tak může být trestně odpovědná dle § 286 TZ, naopak její odpovědnost za správní delikt dle zákona o prekursorech drog je omezena pouze na případ, kdy se jedná o fyzickou osobu podnikající. Právnická osoba může být odpovědná za správní delikt dle zákona o prekursorech drog, ale nikoliv za TČ dle ustanovení § 286 TZ. Osoba fyzická podnikající však může být odpovědná jak za správní delikt dle zákona o prekursorech drog, tak za TČ dle ustanovení § 286 TZ, bude tedy záviset na posouzení okolností konkrétního případu, zda s ohledem na povahu a závažnost činu podnikající fyzické osoby pro společnost a princip ultima ratio takové jednání posoudíme jako správní delikt či TČ, přestože osoba právnická za stejně závažné jednání může odpovídat dle předpisů práva správního, nikdy ne trestního.

S ohledem na výši trestní sazby TOS se jedná u § 286 TZ o TČ spadající do kategorie přečinů, to však pouze, hovoříme-li o základní skutkové podstatě.¹⁸⁷ Pro spáchání TČ je vyžadován

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 2363.

¹⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel (s ŠÁMALOVÁ, Milada). In ŠÁMAL: *Trestní...*, 2012, s. 2899.

¹⁸⁶ Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů, § 40 – 45.

¹⁸⁷ TZ, § 286, § 14 odst. 2.

úmysl nepřímý,¹⁸⁸ úmysl se přitom musí vztahovat též k výše zmíněnému „určení“ předmětu či prekursoru k nedovolené výrobě OPL či přípravků je obsahujících.¹⁸⁹

3.6 Šíření toxikomanie

3. 6. 1 Skutková podstata TČ dle § 287 TZ

Posledním z drogových trestných činů je TČ, k jehož spáchání není potřeba, aby pachatel přišel do styku s OPL nebo s předměty určenými k výrobě OPL, nemusí se jednat o uživatele OPL ani pašeráka drog.

Objekt TČ Šíření toxikomanie je očividný a je jím ochrana společnosti před riziky spojenými se zneužíváním návykových látek.¹⁹⁰ Tento TČ tak nechrání společnost přímo, tím, že by trestal jednání pachatelů, kteří nakládají s OPL, nýbrž jednání těch, kdo nakládání s OPL nějakým způsobem podporují.

Objektivní stránka spočívá v:

- svádění jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu,
- podporování jiného ve zneužívání jiné návykové látky než alkoholu,
- podněcování ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu, nebo
- šíření zneužívání jiné návykové látky než alkoholu.

Podporování a svádění, jak lze dovodit z dikce ustanovení, směřuje vůči konkrétní osobě, naopak podněcování a šíření směřuje k neurčitému okruhu adresátů. Svádění jiného ke zneužívání návykových látek se projevuje snahou namotivovat jiného, aby návykové látky užíval, vyvíjení nátlaku na jiného, aby užívání návykových látek zkusil, přemlouvání a dávání rad, jak látky užívat. Celá snaha směřuje k tomu vzbudit v jiné osobě rozhodnutí návykové látky užívat. Oproti tomu podporování bude směřovat nejen vůči osobě, která návykové látky neužívá, ale také vůči osobě, která už návykovou látku užila, nebo užívá dlouhodobě. Bude se projevovala utvrzováním v tom, že užívání návykových látek je v pořádku a není důvod v něm nepokračovat, poskytováním rad, obstaráním prostředků, podáním injekční stříkačky či seznámením se skupinou závislých osob.¹⁹¹

Trestně odpovědná za TČ dle tohoto ustanovení pochopitelně nemůže být osoba, která sice podá jinému injekční stříkačku (či jiný zdravotnický materiál) jakožto zdravotní či sociální pracovník, neboť z povahy takového jednání je zjevné, že tento nesměřuje k podporování nebo

¹⁸⁸ TZ, § 286, § 13 odst. 2.

¹⁸⁹ SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2366.

¹⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2016 sp. zn. 11 Tdo 778/2016.

¹⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, sp. zn. 11 Tdo 403/2016.

svádění jiného ke zneužívání návykových látek, nehledě na to, že jednání takového člověka nelze shledat škodlivým pro společnost.¹⁹²

Podněcování ke zneužívání se může dít celou řadou způsobů, ve formě písemné i ústní, ve větším měřítku (sdělovacími prostředky) či v měřítku menším (v rámci určité skupiny). V podstatě lze takové jednání připodobnit podporování s tím rozdílem, že snaha vzbudit rozhodnutí návykové látky užívat nesměřuje pouze k určitému subjektu, ale vůči širokému „publiku“.¹⁹³ Jiné šíření návykových látek jiných než alkoholu pokrývá zbytkovou kategorii jednání, může mít podobu jakékoliv další aktivity, jíž pachatel sleduje záměr vzbudit nebo šířit zájem o užívání návykových látek jiných než alkoholu.

At' už se pachatel dopustí trestněprávního jednání kterýmkoliv z vymezených způsobů jednání, není rozhodné, zda takovým jednáním skutečně dosáhne následku, k němuž jeho jednání směřovalo. Z hlediska trestní odpovědnosti totiž pachatel nemusí např. skutečně vzbudit v jiném rozhodnutí užít návykovou látku, postačuje, je-li jednání pachatele takového charakteru, že je k dosažení rozhodnutí užít návykovou látku způsobilé.¹⁹⁴

O návykových látkách bylo pojednáno v samostatné podkapitole. Skutková podstata § 287 netrestá pouze podněcování, podporování, šíření nebo svádění ke zneužívání OPL, ale ke zneužívání všech návykových látek vyjma alkoholu. Z definice návykové látky v § 130 TZ vyplývá, že se bude jednat o omamné látky, psychotropní látky ale i jiné látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. Těmito jinými látkami mohou být: „*látky, které jsou jinak běžně užívány např. v domácnosti, v průmyslu, ve zdravotnictví (ředidla, čistidla, náplně basicích přístrojů apod.)... Za takovou látku lze pokládat i oxid dusný (tzv. rajskej plyn) používaný pro zdravotnické účely, který je způsobilý výrazně ovlivňovat psychiku člověka. Za splnění dalších podmínek pak lze prodejem tohoto tzv. rajskeho plynu naplnit zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu šíření toxikomanie.*“¹⁹⁵ Jako další příklad lze uvést látku Salvinorin A, kterou obsahuje rostlina šalvěj divotvorná.¹⁹⁶

Vyčlenění alkoholu z této skutkové podstaty má pravděpodobně kořeny v minulosti, kdy v rámci celého vývoje drogové otázky alkohol zaujal postavení celospolečensky uznávané drogy, přestože jeho způsobilost nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování je nezpochybnitelná a zřejmá.

¹⁹² SOTOLÁŘ, Alexander. In DRAŠTÍK: *Trestní zákoník...*, s. 2373.

¹⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2016 sp. zn. 11 Tdo 778/2016.

¹⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1217/2014.

¹⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 3 Tdo 705/2005.

¹⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009.

Subjektem TČ Šíření toxikomanie může být jakákoliv fyzická osoba, právnická osoba nikoliv. K trestní odpovědnosti z hlediska subjektivní stránky je zapotřebí úmysl. V odstavci prvním se vzhledem k výši trestní sazby TOS jedná o přečin.

K základní skutkové podstatě dnes patří též 2 kvalifikované skutkové podstaty dle odstavce 2 a 3. Okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby jsou dle odstavce druhého: spáchání činu jako člen organizované skupiny, spáchání vůči dítěti, čímž zákonodárce sleduje záměr eliminovat možnost dětí dostat se do styku s drogami, či mezi skupiny, které by děti nabádaly vyzkoušet návykové látky a využívaly tak ovlivnitelnost dětí, nebo spáchání činu tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, což je okolnost zakotvená v rámci této skutkové podstaty až od roku 2002. Za jiný obdobně účinný způsob je třeba považovat jakýkoliv jiný způsob nabízení, jehož rozsah a koncentrace odpovídá intenzitě srovnatelné se spácháním činu tiskem, rozhlasem apod.¹⁹⁷ V odstavci třetím sankcionuje zákonodárce ještě přísnějším trestem šíření toxikomanie vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Dle mého názoru je zejména u tohoto drogového deliktu v každém individuálním případě na místě posuzovat hledisko subsidiarity trestní represe. K tomu více v následující kapitole.

¹⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012.

4. Vybrané aspekty trestněprávního postihu zacházení s konopím

4.1 „Částečná“ legalizace léčebného konopí

Dnem 4. 3. 2013 vstoupil v platnost zákon č. 50/2013 Sb.,¹⁹⁸ kterým došlo ke zpřístupnění konopí pro léčebné účely. K provedení zákona byla schválena s časovým odstupem vyhláška Ministerstva zdravotnictví ze dne 25. 6. 2013 č. 221/2013 Sb., kterou se stanovují podmínky pro předepisování, přípravu, výdej a používání individuálně připravovaných léčivých přípravků s obsahem konopí pro léčebné použití. Účinnou byla tato vyhláška do 16. 10. 2015, kdy byla nahrazena vyhláškou novou č. 236/2015 Sb.

Oproti předchozí úpravě nová vyhláška zvýšila souhrnné maximální množství konopí předepisované pacientům z původních pouhých 30 g na měsíc na 180 g na měsíc. Vyhláška (obdobně s tou předchozí) upravuje druhy konopí, které lze pacientům předepisovat, v případě jakých indikací lze konopí předepisovat a též lékaře, kteří mohou konopí předepisovat a specializace, které lékař musí mít, aby mohl konopí předepisovat. Konopí dle vyhlášky je možno předepsat pouze na elektronický recept, který obsahuje vyhláškou stanovené náležitosti.

Zákon č. 50/2013 Sb. zakotvil v souvislosti se zpřístupněním konopí pro léčebné účely zřízení registru pro léčivé přípravky s omezením, který má představovat vyčerpávající kontrolní evidenci o lékařích předepisujících konopí, lékárnách vydávajících konopí na elektronický předpis pacientům, o pacientech, jimž bylo konopí předepsáno a vydáno, o množství takto předepsaných a vydaných přípravků s obsahem konopí apod.

Přestože byl zákon č. 50/2013 Sb., připravován po dobu několika let a vyhláška jej provádějící přijata ještě několik měsíců po účinnosti zákona, neobešla se „legalizace“ konopí pro léčebné účely bez obrovských aplikačních problémů. Velice stručně poukáži jen na některé z nich.

První zmínky o tom, že konopí pro léčebné účely je v lékárnách pro pacienty skutečně dostupné, můžeme datovat k 11. 11. 2014.¹⁹⁹ A poté, co se rok a půl sháněl dodavatel konopí do českých lékáren a spouštěl nezbytný registr, vystávají hned dva zásadní problémy. Prvním z nich je cena konopí. Vzhledem k tomu, že se první dodávky konopí realizovaly z Nizozemí, od tamní společnosti Bedrocan, a vzhledem k okolnostem s tím spojeným (ať už jde o cenu konopí

¹⁹⁸ Zákon č. 50/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změnách některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

¹⁹⁹ ČT24. *První dvě lékárny nabízejí léčebné konopí, pojišťovny léčbu nehradí* [online]. ceskatelevize.cz, 11. listopadu 2014 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1009878-prvni-dve-lekarny-nabizeji-lecebne-konopi-pojistovny-lecbu-nehradi>>.

pro vývoz, cenu za vývozní licence apod.),²⁰⁰ cena konopí v době, kdy se konopí poprvé v našich lékárnách objevilo, se pohybovala okolo 300,- Kč za 1 gram.²⁰¹ S tím souvisí druhý zásadní problém, že pojišťovny léčbu konopím nehradí.²⁰² Proto je od prvopočátku zřejmé, že si většina pacientů léčbu konopím vůbec nebude moci dovolit. Množství konopných látek, které pacient k léčbě potřebuje, se pohybuje v závislosti na druhu nemoci od dávek malých, nepřesahujících 1 gram denně, až po množství 10 gramů denně u nejzávažnějších onemocnění (roztroušená skleróza, onkologická onemocnění).

V prosinci 2014 vyhrála česká společnost Elkoplast Slušovice s.r.o. výběrové řízení na udělení licence k pěstování konopí pro léčebné použití.²⁰³ Od března 2016 tato společnost dodávala léčebné konopí pro pacienty do českých lékáren.²⁰⁴ Cena za gram u nás vypěstovaného konopí se pohybuje v lékárnách okolo 100,- Kč,²⁰⁵ což je cena nepochybně přijatelnější také vzhledem k tomu, jak se cena konopí pohybuje na černém trhu, kde lze gram konopí sehnat v rozmezí 50,- – 400,- Kč za 1 gram. Přesto je třeba si uvědomit, že pro některé pacienty se léčba konopím může pohybovat v částce až 30.000,- Kč měsíčně.

V říjnu 2016 společnost Elkoplast Slušovice s.r.o. s dodávkou konopí do lékáren končí poté, co nedodala dávku vypěstovaného konopí v určeném datu v požadované formě.²⁰⁶ Od té doby Státní ústav pro kontrolu léčiv (dále jen „SÚKL“) vyhlásil dvě veřejné zakázky na udělení licence k pěstování konopí pro léčebné použití. První z nich byla neúspěšná, neboť ani jeden ze dvou uchazečů nebyl schopen splnit stanovené podmínky.²⁰⁷

Od února letošního roku není v Česku pěstované konopí v lékárnách dostupné, SÚKL se marně snaží vybrat nového pěstitele a dodavatele konopí do českých lékáren, nicméně zájemci

²⁰⁰ Jno. *Dovoz konopí se komplikuje. Nizozemské limity pro Česko nestačí* [online]. parlamentnilisty.cz, 5. května 2013 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Dovoz-konopi-se-komplikuje-Nizozemske-limity-pro-Cesko-nestaci-271042>>.

²⁰¹ ČT24. *První dvě lékárny nabízejí léčebné konopí, pojišťovny léčbu nehradí* [online]. ceskatelevize.cz, 11. listopadu 2014 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1009878-prvni-dve-lekarny-nabizeji-lecebne-konopi-pojistovny-lecbu-nehradi>>.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ ČTK. *Konopí bude pro české pacienty pěstovat Elkoplast Slušovice* [online]. Aktuálně.cz, 19. prosince 2014 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/konopi-bude-pro-ceske-pacienty-pestovat-elpoplast-slusovice/r~f4774464879b11e4a7d8002590604f2e/?redirected=1488728791>>.

²⁰⁴ FEREBAUER, Václav. *První léčebné konopí z Česka jde do lékáren, gram bude stát sto korun* [online]. iDNES.cz, 23. března 2016 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/lecebne-konopi-elpoplast-slusovice-dodavka-sklad-lekarny-pma-/domaci.aspx?c=A160224_174941_domaci_fer>.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ FEREBAUER, Václav. *První léčebné konopí z Česka jde do lékáren, gram bude stát sto korun* [online]. iDNES.cz, 23. března 2016 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/lecebne-konopi-elpoplast-slusovice-dodavka-sklad-lekarny-pma-/domaci.aspx?c=A160224_174941_domaci_fer>.

²⁰⁷ Tiskové a informační oddělení SÚKL. *SÚKL vyhlásí novou veřejnou zakázku na dodávku konopí, stávající je neúspěšná* [online]. sukl.cz, 9. ledna 2017 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://www.sukl.cz/sukl/sukl-vyhlasil-novou-verejnou-zakazku-na-dodavku-konopi>>.

nejsou.²⁰⁸ Jak konstatoval ředitel Mezinárodního institutu pro konopí a kanabinoidy (ICCI) Pavel Kubů ve svém rozhovoru: „Česko je kvůli nesplnitelným podmínkám v poslední licenci a při přebírání předchozích úrod léčebného konopí první na světě, kde se už pěstovalo a o další licenci nikdo nemá zájem.“

²⁰⁹ „Podmínky zkoušek SÚKL nemají ve světě obdoby, a precedens myslím nemá ani vynucování „dvojitého testování léků z bezpečných zemí“. Vychází z toho cena přes 400 Kč za gram a značné pochybnosti o tom, zda SÚKL chápe, že je mu zákonem uloženo zajišťovat léčebné konopí indikovaným českým pacientům, nikoliv je od něj odříznout.“²¹⁰

Konopí mohou u nás předepisovat pouze ti lékaři, kteří si zřídili přístup k Centrálnímu úložišti (CÚ) a k tzv. Registru pro léčivé přípravky s omezením (RLPO). Podle seznamu, který uveřejnila na svých stránkách Státní agentura pro konopí pro léčebné použití, splňuje požadavky pro předepisování konopí pacientům v ČR 18 lékařů. V ČR je v současnosti pouze 12 lékáren, jež jsou oprávněny konopí odebírat a vydávat pacientům, tento seznam zveřejňuje na svých webových stránkách SÚKL.

4. 2 Hmotněprávní a procesní korektiv trestního bezpráví

Trestní odpovědnost pachatele dle současné právní úpravy v TZ je založena na tzv. materializovaném formálním pojetí TČ na rozdíl od materiálního či formálně-materiálního pojetí TČ v předešlé právní úpravě. Stěžejní pro posouzení trestní odpovědnosti je dle současného pojetí naplnění znaků skutkové podstaty TČ, kdežto předešlá právní úprava vedle naplnění znaků skutkové podstaty vyžadovala též určitý stupeň společenské nebezpečnosti protiprávního jednání pachatele pro společnost.²¹¹

Dnešní formální pojetí je doplněno dvěma korektivy rozsahu trestního bezpráví, jež z něj činí materiálně-formální pojetí. Rozlišujeme hmotněprávní korektiv rozsahu trestního bezpráví v podobě zásady subsidiarity trestní represe a procesní korektiv rozsahu trestního bezpráví v podobě zásady oportunitity, resp. oprávnění státního zástupce nestíhat, příp. zastavit trestní stíhání v případě, shledá-li jej neúčelným.²¹²

Při stíhání drogových trestných činů hrají tyto korektivy rozsahu trestního bezpráví významnou roli. Co se týče jejich aplikace, dovolím si odkázat na Přílohu č. 1 mé práce.

²⁰⁸ MALECKÝ Robert. *Léčebné konopí: Čtyři promarněné roky. Česko ztrácí naskok* [online]. hlidacipes.org, 19. února 2017 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://hlidacipes.org/lecebne-konopi-ctyri-promarnene-roky-cesko-ztraci-naskok/>>.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ MALECKÝ Robert. *Léčebné konopí: Čtyři promarněné roky. Česko ztrácí naskok* [online]. hlidacipes.org, 19. února 2017 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://hlidacipes.org/lecebne-konopi-ctyri-promarnene-roky-cesko-ztraci-naskok/>>.

²¹¹ JELÍNEK, Jiří. In Jelínek Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 139.

²¹² Tamtéž, s. 133.

Statistických údajů pro posouzení toho, nakolik se tyto korektivy uplatňují je po málu, nicméně z dat, jež se mi podařilo nashromáždit přeci jen lze některé věci vyčíst. Hmotněprávní korektiv trestního bezpráví se v tabulkách v příloze projevuje ve formě „Zproštěno z důvodu: v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem (§ 226 písm. b) TŘ)“, či „Postoupeno“. Je třeba zdůraznit, že údaje pochopitelně mohou zahrnovat i jiné případy, než ten, kdy byl aplikován hmotněprávní korektiv, neboť mohly být dány i jiné důvody než absence škodlivosti jednání, proč čin nenaplňoval znaky trestného činu. S ohledem na to proto není možné ze statistických dat v příloze činit jednoznačné závěry o užití korektivů v praxi.

Procesnímu korektivu trestního bezpráví odpovídají údaje: „Zastaveno z důvodu: účelu trestního stíhání bylo dosaženo (§ 172 odst. 2 písm. c) TŘ)“. Opět nelze opomíjet, že procesní korektiv se projevuje též v oprávnění státního zástupce věc odložit v souladu s § 159a odst. 4 TZ, tedy před zahájením trestního stíhání. Statistická data k užití tohoto institutu v praxi však dostupná nejsou. Údaje v příloze se přitom nevztahují výlučně k TČ spáchaným v souvislosti s konopím, ale na všechny TČ.

Přes všechny „nedostatky“, které tato data mají, z nich lze vyčíst mnoho zajímavých informací. Za povšimnutí stojí zejména:

- od roku 2010 až do roku 2016 nebylo u TČ dle § 284, § 285 a § 287 ani v jednom případě zastaveno trestní stíhání pro jeho neúčelnost,
- u TČ dle § 283 bylo státním zástupcem zastaveno trestní stíhání pro jeho neúčelnost pouze ve 4 případech a to v posledních dvou letech,
- u TČ dle § 284, § 285 a § 287 dochází ke zproštění obžaloby z důvodu, že se nejedná o trestný čin zřídka, přičemž nelze opomíjet fakt, že i v těchto málo případech nemusí docházet ke zproštění z důvodu subsidiarity trestní represe,
- u TČ dle § 283 dochází ke zproštění obžaloby z důvodu, že se nejedná o trestný čin oproti ostatním drogovým deliktům častěji, ovšem ve vztahu k celkovému množství těchto trestných činů i k celkovému množství zproštění jsou tato čísla opět poměrně malá,
- u TČ dle § 287 k postoupení věci od roku 2010 do roku 2016 nedošlo ani jednou, u ostatních k tomu občas dochází.

4. 2. 1 Trestněprávní korektivy na příkladech

Pro ilustraci toho, jak se korektivy při aplikaci mohou projevit, jsem zvolila velice populární trestní věc: „případ tety Bushky“. Teta Bushka je dnes mediálně známý případ paní, která byla v roce 2008 obžalována z TČ Nedovolené výroby a držení OPL a jedu podle § 187 odst. 1 TZ 1961, jehož se měla dopustit stručně tím, že na svém pozemku vysela nezjištěné množství semen,

ze kterých vypěstovala v souhrnu nejméně 29 rostlin konopí, které průběžně sklídila a usušila, čímž vypěstovala rostliny obsahující v souhrnu celkem 26,55 g účinné psychotropní látky THC. Obžalovaná pěstovala konopí částečně za účelem výroby mastí, koupelí či konopného másla, částečně za účelem kouření, kterým si léčila astma.²¹³

V prvním stupni byla za své jednání shledána vinou a byl jí uložen úhrnný trest ve výši 2 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu 12 měsíců. K odvolání obžalované rozhodl krajský soud též v souladu s vyjádřením státní zástupkyně o zrušení rozhodnutí a vrácení věci prvoinstančnímu soudu s tím, že skutková zjištění soudu prvního stupně jsou neúplná, nejasná a soud se nevypořádal se všemi okolnostmi důležitými pro rozhodnutí.²¹⁴

V následujícím jednání soud prvního stupně naznal, že by bylo pro obžalovanou příznivější posoudit její jednání dle právní úpravy novější, tedy dle TZ z roku 2009. Soud proto kvalifikoval jednání jako TČ Nedovoleného pěstování rostlin dle § 285 TZ. Obžalovanou okresní soud obžaloby nicméně zprostil s argumentací, že pouze 10 % rostlin, které vypěstovala, mělo sloužit k jinému účelu než výrobě mastí. Výrobu mastí dle rozsudku soudu nelze s ohledem na ustálenou judikaturu NS považovat za výrobu OPL a zbylý počet zabavených rostlin nedosahuje množství většího než malého.²¹⁵

Proti tomuto zprošťujícímu rozsudku podala odvolání státní zástupkyně s tím, že při posouzení naplnění znaků TČ dle § 285 není rozhodné, k jakému účelu byly rostliny užity, tj. zda k léčbě či toxikomanii. S tímto závěrem se odvolací soud neztotožnil. Soudu prvního stupně odvolací soud vytkl, že se nezabýval tím, zda jednání obžalované nesplňuje znaky přestupku. Se závěry odůvodňujícími zproštění obžalované se odvolací soud převážně ztotožnil.²¹⁶

Při rozhodování se soud mimo jiné zabýval otázkou škodlivosti jednání obžalované položením si otázky: „Je nutno předmětné jednání (byť formálně naplňuje znaky některého z trestných činů) s ohledem na míru jeho společenské škodlivosti, při zohlednění principu subsidiarity trestní represe a míry jeho konkrétní společenské škodlivosti, kriminalizovat?“²¹⁷ Dle mého názoru, kriminalizovat předmětné jednání (byť formálně naplňuje znaky některého z TČ) s ohledem na míru jeho společenské škodlivosti, při zohlednění principu subsidiarity trestní represe, nejen není nutné, nýbrž by bylo krajně nešťastné. Je to právě kritérium společenské škodlivosti, při jehož zohlednění není možné dojít k jinému závěru než, že se nejedná o trestněprávní jednání ve smyslu § 285 TZ, neboť společenská škodlivost jednání v případě, kdy pěstuje obžalovaná rostliny konopí pro svou vlastní

²¹³ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře ze dne 11. 12. 2008, sp. zn. 14 To 208/2008.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ Rozsudek Okresního soudu v Táboře ze dne 12. 2. 2010, sp. zn. 3 T 16/2008.

²¹⁶ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 14 To 76/2010.

²¹⁷ Tamtéž.

potřebu k léčbě astmatu, epilepsie, migrén nebo čehokoliv jiného, zcela (též s ohledem na vědecké poznatky o účincích konopí) absentuje.

Na druhou stranu si soud kladl též dle mého názoru nepřilíš šťastně položenou otázku, zda bylo mimo rozumnou pochybnost prokázáno, že obžalovaná pěstovala konopí pro toxikomanické účely, respektive: „*Byla bezzbytku vyvrácena verze (obhajoba) jmenované, že tuto pěstovala k účelům alternativní léčby?*“²¹⁸ Je možné mimo rozumnou pochybnost prokázat, že obžalovaná pěstovala rostlinu konopí za účelem toxikomanického zneužívání? Jestliže může tvrzení obžalované, že rostliny pěstovala převážně k léčbě nemoci, vyvrátit její trestní odpovědnost, znamená to, že je úkolem OČTŘ prokázat, že tvrzení žalované, že rostliny pěstovala k léčbě nemoci, není pravdivé, aby tak mohla být dána trestní odpovědnost za tento TČ?

Ad absurdum by to, nemýlím-li se, znamenalo, že tvrzení o pěstování rostlin (eventuálně držení konopí) pro léčebné účely postačí k závěru, že obviněný (obžalovaný) není trestně odpovědný, neboť se nejedná o TČ. Je přitom povinností obžalovaného toto své tvrzení podložit relevantními důkazy? Snad lékařskými zprávami, vědeckými studii o léčivých účincích na konkrétní diagnózu? Domnívám se, že vyvrátit beze zbytku verzi obhajoby, že rostliny pěstovala k účelům alternativní léčby, takřka není v převážné většině případů možné, neboť kdo v dnešní době je natolik zdrav, aby nenašel nemoc, jež by pěstováním konopí mohl léčit, a tudíž ospravedlňovat neoprávněnost léčebnými účely. Z tohoto hlediska proto nepovažuji výše položenou otázku za „šťastnou“, neboť klade na OČTŘ nepřiměřené nároky.

Zajímavá je v tomto případě též právní kvalifikace jednání. Soud v předmětném případě posoudil jednání obžalované jako TČ Nedovoleného pěstování rostlin. Obžalovaná uvedla, že rostliny konopí pěstuje za účelem využívání sušené rostlinné drti. Tu dále spotřebovává ve formě konopného másla, koupelí a mastí, zčásti pak spotřebovává sušené konopí kouřením. V souladu s dnešní ustálenou judikaturou by jednání obžalované bylo třeba posoudit nikoliv jako TČ Nedovoleného pěstování rostlin, nýbrž zčásti jako dokonaný TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL (co se týče usušených rostlin dosud nezpracovaných) a pokusu TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL (jde-li o rostliny dosud neusušené) neboť usušením rostlin se obžalovaná dopustila výroby OPL.

Tím se opět dostávám k absurdnosti závěrů NS, který považuje pouhé usušení rostlin konopí za výrobu OPL a k tomu, že zákonodárce nepochopitelně privileguje pěstování rostlin konopí pro vlastní potřebu, přechovávání konopí pro vlastní potřebu, přičemž u obou předmětných skutkových podstat stanoví kvantitativní hranice pro posouzení jednání jako TČ

²¹⁸ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 14 To 76/2010.

v podobě množství většího než malého, ale z nepochopitelných důvodů kvalifikuje jednání toho, kdo si rostliny pro svou potřebu vypěstoval a vzápětí usušil, jako TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL, kdy trestné je takovéto jednání bez ohledu na množství látky.

Kladně lze v případě tety Bushky hodnotit závěry soudů o potřebě zohlednit škodlivost jednání pro společnost, neboť dle mého názoru aplikace korektivů trestního bezpráví v případě obvinění z drogových TČ je naprosto na místě, zejména v případě, je-li obviněným osoba, která pěstuje rostlinu konopí, suší rostlinu konopí, přechovává sušinu konopí a užívá ji za účelem léčby nemoci. Otázkou pochopitelně je, nakolik se subsidiarita trestní represe při trestání drogové kriminality skutečně zohledňuje, potažmo nakolik státní zástupci využívají svého oprávnění zastavit trestní stíhání z důvodu neúčelnosti.

Otázka aplikace subsidiarity trestní represe vyvstala několikrát v souvislosti s jednotlivými kauzami populárně známými jako „growshopy“. Skutkově se v těchto kauzách jedná vždy o obdobnou věc. Obžalobou je majitel (provozovatel) tzv. growshopu obžalován z TČ šíření toxikomanie dle § 287 TZ, kterého se dopustil např. tím, že „prostřednictvím kamenného obchodu, případně internetového obchodu nabízel a veřejně prezentoval ucelený sortiment finálních výrobků, počínaje semeny různých odrůd konopí, z nichž některé blíže specifikoval a vychvaloval, přes technické části pěstíren, kterými jsou komponenty vzduchotechniky, elektro zařízení, osvětlení, ventilace, regulace a měření, jakožto i produkty podporující růst, až po výrobky, které slouží ke zpracování a uchování vypěstovaných produktů a jejich aplikaci, i přesto, že se na svých stránkách formálně distancoval od případného zneužití, což je právě vzhledem k nabízenému sortimentu a věci zcela zjevným zastíracím manévrem.“²¹⁹

Ve vícero případech se obžalovaní obrátili se svými kauzami na Ústavní soud, když argumentovali tím, že jejich jednání není společensky škodlivé a soudy nižších stupňů nezohlednily v daném případě subsidiaritu trestní represe při rozhodování věci. ÚS v této otázce však zastává v podstatě jednoznačné stanovisko, když tyto případy zamítá, resp. odmítá jako neopodstatněné, neboť nedošlo k zásahu do ústavně zaručených práv stěžovatelů. Odkazuje přitom na rozhodnutí ve věci sp. zn. III. ÚS 934/13 ze dne 20. 2. 2014, v němž se k trestní odpovědnosti provozovatelů Growshopů jednoznačně vyjádřil a zaujal tak svůj postoj k otázce zohlednění principu subsidiarity trestní represe v obdobných kauzách.

ÚS chápe princip subsidiarity ve dvojím smyslu, v první řadě jako kriminálně politickou směrnicí pro zákonodárce, k níž je třeba přihlížet při definování skutkových podstat TČ a dalších podmínek trestní odpovědnosti pachatelů za tyto TČ. ÚS přitom připouští, že otázka kriminalizace, resp. dekriminalizace drogových deliktů je dnes hojně diskutována, dosud bez nalezení konsenzu

²¹⁹ např.: Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 8 Tdo 1217/2014.

v této otázce. ÚS nicméně nemá pravomoci zákonodárce a nepřísluší mu pro to zaujímat postoj k této otázce.²²⁰

ÚS může mít úlohu toliko negativního zákonodárce v případě, kdy je porušena subsidiarita trestní represe, resp. princip ultima ratio, v aplikační praxi OČTŘ. V posuzovaném případě však ÚS porušení ústavně zaručených práv či svobod neshledal. „*Obecné soudy posoudily deliktní jednání stěžovatelů jako natolik společensky škodlivé, že zasluhuje vyvození trestní odpovědnosti;... Těmto závěrům obecných soudů nelze z hlediska ústavnosti nic vytknout.*“²²¹

Dle mého názoru, ačkoliv nejsem zastáncem trestněprávního postihu provozovatelů či prodejců v tzv. growshopech, v zásadě se s postojem ÚS ztotožňuji. Skutková podstata TČ Šíření toxikomanie je definována velice široce, ale účel zakotvení tohoto TČ je zjevný. Zamezit „propagaci“ zneužívání návykových látek. Jednání provozovatelů a prodejců v growshopech však zcela evidentně znaky skutkové podstaty TČ naplňuje a s ohledem na to, že konopí je zařazeno do seznamu OPL, tj. látek nelegálních, toto jednání tak nelze než považovat za škodlivé pro společnost. Otázka škodlivosti konopí je otázkou skutečně politickou, proto učinit z pěstování či přechovávání konopí jednání společensky NE-škodlivé přísluší zákonodárci.

Přesto bych ráda stručně podotkla, že k celé kauze growshopů zastávám negativní postoj. Domnívám se, že celostátní razie na majitele growshopů poté, co tito majitelé provozují předmětnou živnost po dobu několika let za tichého přihlížení orgánů státu od živnostenského úřadu, přes Českou obchodní inspekci až po OČTŘ, je neakceptovatelná. Spíše než o subsidiaritě trestní represe je ovšem dle mého názoru na místě uvažovat o negativním právním omylu ve smyslu trestního práva, tedy o tom, zda provozovatelé growshopů věděli, že svým jednáním naplňují znaky TČ Šíření toxikomanie, a zda tento jejich omyl je omluvitelný či nikoliv.

Dle mého názoru je zapotřebí zvážit, zda obžalovaní věděli o tom, že svým jednáním podněcují ke zneužívání návykových látek, když propagovali a prodávali věci, které samy OPL nejsou, navíc prodávali předměty k pěstování něčeho, co má vědecky prokázané léčivé účinky. A navíc, měli a mohli provozovatelé growshopů vědět o společenské škodlivosti svého jednání v případě, kdy takto bez trestního postihu jednali po dobu např. 15 let, kdy OČTŘ „nevěděly, jak na ně“? Mohli se tak svého omylu vyvarovat, když jednání, nebo spíše nejednání OČTŘ nasvědčovalo tomu, že jejich jednání není škodlivé ve smyslu trestního práva?

²²⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13.

²²¹ Tamtéž.

Závěr

Na závěr své diplomové práce bych chtěla v první řadě uvést, že kriminalizace nakládání s drogami, jejich užívání i jakékoliv propagace je s ohledem na možný stupeň škodlivosti takového jednání stěžejní a trestněprávní postih nezbytný. S ohledem na vše výše uvedené se však domnívám, že „není droga jako droga“.

Ztotožňuji se s názorem ÚS v tom, že otázka legalizace konopí je otázkou politickou. Dle mého názoru na prvním místě společenskopolitickou, na druhém místě zákonodárnou a teprve potom aplikační. A to je dlouhá cesta. Byť se na základě odborných názorů domnívám, že účinky konopí ve srovnání s účinky alkoholu coby drogy legální na zdraví jednotlivců i společenské vztahy jsou mnohem méně závažné, myslím si, že nejsme na legalizaci konopí pro rekreační účely připraveni, a to jak z hlediska postoje jako takového, tak z hlediska potřebné regulace a stanovení limitů, které jsou v případě legalizace nezbytné.

Na druhou stranu, pěstování rostlin konopí, výroba a užívání marihuany, extraktů, výtažků, mastí a jiných přípravků z marihuany pro účely alternativní léčby nespĺňuje dle mého názoru kritérium společenské škodlivosti ve smyslu § 12 odst. 2 TZ a takové jednání proto nelze považovat za trestný čin. Přestože trestněprávní normy obsahují 2 korektivy rozsahu trestního bezpráví, kdy v případě jejich aplikace vlastně nic nenasvědčuje tomu, že je zde nějaký trestněprávní problém, nepovažuji tuto právní úpravu za vhodnou. A to mimo jiné s ohledem na princip právní jistoty.

Z dostupných statistických dat, které jsem použila pro vytvoření tabulek v příloze je zjevné, že institut zastavení trestního stíhání státním zástupcem v souladu s § 172 odst. 2 písm. c) TŘ se v praxi neaplikuje téměř vůbec. Subsidiarita trestní represe se může projevit v podobě zproštění z důvodu, že v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem, ovšem u TČ Šíření toxikomanie došlo ke zproštění z tohoto důvodu od roku 2010 do roku 2016 pouze 1 v roce 2016, u TČ Nedovoleného pěstování rostlin obsahujících OPL pouze v 5 případech, z toho 2 v roce 2011 a 3 v roce 2014, u TČ Přechovávání OPL pro sebe se tak děje zcela výjimečně, 4 případy od roku 2010 do roku 2016. Nejčastěji dochází ke zproštění z tohoto důvodu u TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s OPL. Je třeba přitom brát v potaz, že případů, kdy důvodem pro zproštění je aplikace subsidiarity trestní represe, bude naprosté minimum s ohledem na to, že údaje mohou zahrnovat i jiné případy, než ten, kdy byl aplikován hmotněprávní korektiv, neboť mohly být dány i jiné důvody než absence škodlivosti jednání, proč čin nenaplňoval znaky trestného činu. S ohledem na to proto není možné ze statistických dat v příloze činit jednoznačné závěry o užití korektivů v praxi. K případům postoupení věci, kterých je vzhledem k uvedeným případům vyřízení více, lze říci totéž.

Na základě těchto údajů se může zdát, že korektivy trestního bezpráví v praxi aplikovány příliš nejsou. S ohledem na několikrát zdůrazněnou omezenost užití těchto dat pro vytváření jednoznačných závěrů se však jedná spíše o mou domněnku.

Nelze na druhou stranu říct, že bychom dennodenně trestali nemocné, co se léčí konopím. Je třeba říci, že značná část případů zacházení s drogami je policejními orgány tiše přehlížena, a to právě z toho důvodu, že příslušníci Policie nepovažují za účelné stíhat ty, kteří využívají konopí k léčbě svých nemocí. Přesto to nejsou všechny případy, a jak jsem nastínila výše v případě tety Bushky, nejsou vždy soudy schopné si s aplikací subsidiarity trestné represe poradit, o oprávnění státních zástupců zastavit trestní stíhání z důvodu neúčelnosti nemluvě.

S ohledem na všechny skutečnosti výše uvedené proto považuji *de lege ferenda* za potřebné pěstování konopí, výrobu marihuany a jiných přípravků s obsahem marihuany a jejich přechovávání za účelem léčby z působnosti norem trestního práva „vyjmout“. Takové vyjmutí může mít více podob. V první řadě je možné začlenit do skutkových podstat drogových deliktů formulaci jako „vyjma případů léčby konopím“ s tím, že výkladová ustanovení v obecné části TZ vymezí, co se případy léčby konopím rozumí, možné je i využití mimotrestních právních norem jako zákona o léčivech, zákona o návykových látkách či vyhlášky MZ č. 221/2013 Sb., která stanoví, na které nemoci a kteří lékaři mohou předepisovat konopí.

Mimo to lze uvažovat o rozšíření demonstrativního výčtu okolností vylučujících protiprávnost o „léčbu konopím“, která stanoví striktní podmínky pro takovou léčbu od druhu nemocí, které lze takto léčit, přes množství konopí, se kterým lze takto zacházet. Není vyloučena též možnost zakotvení výkladového ustanovení do § 289 TZ jako speciální projevu subsidiarity trestní represe, které stanoví, že „případů společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, nedosahují případy zacházení s konopím pro léčbu vlastní nemoci“.

Vzhledem k omezenému rozsahu práce není více prostoru zabývat se otázkami s tím spojenými jako otázkou správního trestání a procesními otázkami spojenými s výše uvedenými návrhy *de lege ferenda*. Na závěr bych chtěla zdůraznit, že mimo navržené způsoby vynětí léčby konopím je problematickou otázkou též judikatura NS, která nevhodně vykládá vztah mezi § 285, § 284 a § 283, když privileguje jednání těch, co si rostliny konopí sami vypěstují a těch, co konopí (marihuanu) přechovávají, stanovením kvantitativního omezení, ale usušení si vypěstovaných rostlin konopí považuje za výrobu OPL ve smyslu § 283 TZ. Buďto je třeba judikatorně postoj přehodnotit, nebo sušení rostlin včlenit do ustanovení § 284 či lépe § 285.

Použité zdroje

Monografie:

- HOLUB, Josef, KOPEČNÝ, František. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Státní nakladatelství učebnic, 1952. 575 s.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. 976 s.
- JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 179 s.
- KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. 1. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 319 s.
- NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha: KLP, 1997. 347 s.
- TRÁVNÍČEK, František. *Slovník jazyka českého*. Praha: Slovanské nakladatelství, 1952. 1799 s.
- TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice. I (vývojové aspekty)*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevence, 2007. 122 s.
- TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana, ZEMAN, Petr. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice. II (empirická část)*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevence, 2008. 177 s.
- ZEMAN, Petr, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela, TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Drogová kriminalita a trestní zákoník*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. 224 s.

Komentáře a příspěvky ve sbornících:

- DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník: komentář. II. díl, (§ 233 až 421)*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 1491-3108.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákon, 6. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2004. 1753 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. 3614 s.
- GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. Primární a sekundární drogová kriminalita – dostačující koncept pro práci s pachateli trestné činnosti související s drogami? In SADÍLKOVÁ, Miluše (ed). *Kriminalita a drogy*. Praha: SANANIM, 2012, s. 31 – 36.

Právní předpisy:

- Zákon č. 29/1938 Sb., kterým se provádějí Mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna 1912, vyhlášená pod č. 159/1922 Sb. z. a n., Mezinárodní opiová úmluva ze dne 19. února 1925, vyhlášená pod č. 147/1927 Sb. z. a n., a Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek ze dne 13. července 1931, vyhlášená pod č. 173/1933 Sb. z. a n. (opiový zákon), ve znění účinném od 16. 2. 1938 do 29. 4. 1955.
- Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění účinném od 1. 8. 1950 do 31. 12. 1956.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 175/1990 Sb.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 112/1998 Sb.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 134/2002 Sb.
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění do 22. 8. 2013.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 50/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 27. dubna 1965 č. 47/1965 Sb., o Jednotné úmluvě o omamných látkách, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí ze dne 21. dubna 1989 č. 62/1989 Sb., o Úmluvě o psychotropních látkách, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

- Nařízení vlády č. 467/2009, kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění do 22. 8. 2013.
- Nařízení vlády ze dne 18. prosince 2013 č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.
- Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb., o sjednání Úmluvy Organizace spojených národů proti nepovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, ve znění pozdějších předpisů.
- Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami. Úř. věst. L 335/8, 11. listopadu 2004.

Judikatura:

- Nález Ústavního soudu ze dne 23. července 2013, sp. zn. Pl. ÚS 13/12.
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13.
- Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 7 To 686/98.
- Rozsudek Okresního soudu v Táboře ze dne 12. 2. 2010, sp. zn. 3 T 16/2008.
- Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 14 To 76/2010.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1415/2013.
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 4. prosince 2014, Tpjn 300/2014.
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 2. 2000, sp. zn. 4 To 23/2000.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 3 Tdo 705/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 3 Tdo 687/2006.
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře ze dne 11. 12. 2008, sp. zn. 14 To 208/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 3 Tdo 392/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2011, sp. zn. 8 Tdo 112/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2011, sp. zn. 6 Tdo 228/2011.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1231/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1206/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 11. 2013, sp. zn. 7 Tdo 1154/2013-31.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1051/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1217/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2015, sp. zn. 11 Tdo 388/2015.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 11 Tdo 811/2015-29.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 11 Tdo 1/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 11 Tdo 240/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2016 sp. zn. 11 Tdo 778/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2016, sp. zn. 11 Tdo 403/2016.

Odborné časopisy:

- ZEMAN, Petr, GAJDOŠÍKOVÁ, Hana. Nový trestní zákoník. Změny v postihu (nejen) drogové kriminality. *Zaostřeno na drogy* 1, 15. února 2010. 12 s.
- HRUŠKA, Jiří. Mezinárodní historické mezníky a východiska v boji proti drogové trestné činnosti. *Trestní právo*, 2009, roč. 14, č. 1, s. 7 – 12.
- GAJDOŠÍKOVÁ, Hana. Nástin historie právní úpravy drogových trestných činů na historickém území Čech, Moravy a Slezska. *Adiktologie: Odborný časopis pro prevenci, léčbu a výzkum závislosti, září* 2001, s. 14 - 21.

Internetové zdroje:

- ČT24. *První dvě lékárny nabízejí léčebné konopí, pojišťovny léčbu nebradí* [online]. ceskatelevize.cz, 11. listopadu 2014 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1009878-prvni-dve-lekarny-nabizeji-lecebne-konopi-pojistovny-lecbu-nehradi>>.
- ČTK. *Konopí bude pro české pacienty pěstovat Elkoplast Slušovice* [online]. Aktuálně.cz, 19. prosince 2014 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/konopi-bude-pro-ceske-pacienty-pestovat-elkoplast-slusovice/r~f4774464879b11e4a7d8002590604f2e/?redirected=1488728791>>.
- FEREBAUER, Václav. *První léčebné konopí z Česka jde do lékáren, gram bude stát sto korun* [online]. iDNES.cz, 23. března 2016 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na

<http://zpravy.idnes.cz/lecebne-konopi-elkoplast-slusovice-dodavka-sklad-lekarny-pma-/domaci.aspx?c=A160224_174941_domaci_fer>.

- Jno. *Dovoz konopí se komplikuje. Nizozemské limity pro Česko nestačí* [online]. parlamentnilisty.cz, 5. května 2013 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Dovoz-konopi-se-komplikuje-Nizozemske-limity-pro-Cesko-nestaci-271042>>.
- MALECKÝ Robert. *Léčebné konopí: Čtyři promarněné roky. Česko ztrácí náskok* [online]. hlidacipes.org, 19. února 2017 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://hlidacipes.org/lecebne-konopi-ctyri-promarnene-roky-cesko-ztraci-naskok/>>.
- STEINMETZ, Katy. *These States Just Legalized Marijuana* [online]. Time.com, 10. listopadu 2016 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <http://time.com/4559278/marijuana-election-results-2016/?xid=time_socialflow_twitter>.
- Tiskové a informační oddělení SÚKL. *SÚKL vyhlásí novou veřejnou zakázku na dodávku konopí, stávající je neúspěšná* [online]. sukl.cz, 9. ledna 2017 [cit. 13. března 2017]. Dostupné na <<http://www.sukl.cz/sukl/sukl-vyhlasil-novou-verejnou-zakazku-na-dodavku-konopi>>.

Ostatní zdroje:

- CARPENTIER, Chloé. *Drogy a trestná činnost — složitý vztah*. Úřad pro úřední tisky Evropských společenství © Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost, 2007. 4 s. Dostupné na <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/470/Dif16CS_84996.pdf>.
- *Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018*. KIŠŠOVÁ, Lucia (ed). Praha: Úřad vlády České republiky, 2011. 56 s.
- NPC SKPV PČR. *Výroční zpráva 2015*. 97 s. Dostupné na: <<http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>>.
- CSLAV. *S-SL-T Statistický list trestní pro fyzické osoby: Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle paragrafů - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) za rok 2009; 2010; 2011; 2012; 2013; 2014; 2015; 2016*. Dostupné na <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>.
- WHO. *WHO expert committee on drug dependence, Sixteenth Report: technical report series No. 407*, Geneva, 1969. Dostupné na <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/40710/1/WHO_TRS_407.pdf>.

Abstrakt

Téma diplomové práce je velice aktuální a diskutované. Stěžejní otázkou práce je, zda současná právní úprava drogových trestných činů, která představuje prostředek ultima ratio pro trestání těch nejzávažnějších deliktů, reflektuje společenský vývoj a dává prostor pro posouzení škodlivosti či nebezpečnosti některých způsobů zacházení s drogami a jejich nesankcionování. Zabývala jsem se především nedostatkem trestněprávní úpravy, s nimiž samozřejmě souvisí případné úvahy de lege ferenda, a to nejen obecně, ale se zaměřením na konkrétní omamnou látku konopí.

V úvodní části práce jsem považovala za nutné vymezit základní pojmy, vymezit, co rozumíme pojmy droga a drogová kriminalita, nastínit nástroje a cíle protidrogové politiky státu. Dále se již věnuji právním otázkám. Předtím, než se zaměřím na vnitrostátní právní úpravu, je třeba se zabývat mezinárodními závazky dotýkajícími se problematiky drogové kriminality.

Stěžejní část práce spočívá v právní analýze současné úpravy, s níž je bezprostředně spjata vyložení podstatných termínů jako např. „množství větší než malé“. V poslední kapitole se zabývám otázkou škodlivosti konopí jako drogy či léku i tím, zda léčba konopím splňuje/nesplňuje znaky trestného činu. S otázkou legalizace konopí je spjata aktuální částečná legalizace léčebného konopí pro medicínské účely, která skýtá řadu otázek a problematických aspektů.

Abstract

The theses deals with very current and debated questions. The main question is, whether the current legal regulation of drug crimes that constitutes instrument ultima ratio for punishing the most severe torts, reflects on social evolution and makes space for evaluation of harmfulness or dangerousness of methods dealing with unsanctioned drugs. Above all I dealt with the lack of criminal regulation together with reflexions de lege ferenda and not just generally but also with the focus on specific narcotic substance – cannabis.

In the introductory part I considered necessary to determine fundamental terms, determine what we understand by terms drugs and drug criminality and outline instruments and goals of the state anti-drug policy. Further I deal with legal questions. Before I focus on internal legal regulation, it is necessary to deal with international obligations concerning drug criminality problems.

The pivotal part of the theses consists in current analysis of legal regulation with adherent explanation of terms such as „amount bigger than smaller“. In the last chapter I deal with harmfulness of cannabis as drug or as medicine and also whether the cannabis treatment fulfils or doesn't fulfil crime characters. The question on cannabis legalization is linked with current partial legalization of cannabis for medical purposes which offers series of questions and problematic aspects.

Klíčová slova

Drogy, kriminalita spojená s užíváním drog, drogová politika, mezinárodní právní závazky, vývoj právní úpravy, omamné a psychotropní látky, množství větší než malé, subsidiarita trestní represe, neúčelnost trestního stíhání, konopí, legalizace, legalizace pro léčebné účely.

Key Words

Drugs, drug-related crimes, drug policy, international legal obligations, development of legal regulation, Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, amount bigger than small, subsidiarity of criminal repression, inutility of criminal prosecution, cannabis, legalization, legalization for medical purposes.

Příloha č. 1

Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách od roku 2009 do roku 2016²²²

TČ Nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy

§ 283	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celkem trestných činů	1130	1856	2308	2748	2819	3024	3209
Odsouzeno	855	1346	1584	1937	1944	2088	2218
Zproštěno celkem	67	116	209	188	184	170	144
Zproštěno z důvodu: v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem (§ 226 písm. b) TŘ)	6	9	9	7	15	12	6
Zastaveno celkem	28	41	58	61	72	78	89
Zastaveno z důvodu: účelu trestního stíhání bylo dosaženo (§ 172 odst. 2 písm. c) TŘ)	-	0	0	0	0	3	1
Postoupeno	8	15	11	11	5	9	12

TČ Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

§ 284	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celkem trestných činů	141	241	311	397	593	496	568
Odsouzeno	110	178	229	314	453	376	438
Zproštěno	4	11	7	7	7	6	11
Zproštěno z důvodu: v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem (§ 226 písm. b) TŘ)	1	1	1	0	0	0	1
Zastaveno	1	10	8	11	25	16	15
Zastaveno z důvodu: účelu trestního stíhání bylo dosaženo (§ 172 odst. 2 písm. c) TŘ)	-	0	0	0	0	0	0
Postoupeno	3	4	8	4	14	7	5

²²² CSLAV. S-SL-T Statistický list trestní pro fyzické osoby: Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle paragrafů - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) za rok 2009; 2010; 2011; 2012; 2013; 2014; 2015; 2016. Dostupné na <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>.

Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách od roku 2009 do roku 2016²²³

TČ Nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

§ 285	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celkem trestných činů	43	94	116	127	146	114	111
Odsouzeno	35	82	99	113	122	85	92
Zproštěno	2	4	3	1	4	1	1
Zproštěno z důvodu: v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem (§ 226 písm. b) TŘ)	0	2	0	0	3	0	0
Zastaveno	0	1	1	1	2	0	0
Zastaveno z důvodu: účelu trestního stíhání bylo dosaženo (§ 172 odst. 2 písm. c) TŘ)	-	0	0	0	0	0	0
Postoupeno	3	1	2	0	1	1	2

TČ Šíření toxikomanie

§ 287	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celkem trestných činů	2	7	16	16	33	56	33
Odsouzeno	2	5	13	12	28	48	24
Zproštěno	0	0	0	0	1	2	2
Zproštěno z důvodu: v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem (§ 226 písm. b) TŘ)	0	0	0	0	0	0	1
Zastaveno	0	0	2	0	0	1	0
Zastaveno z důvodu: účelu trestního stíhání bylo dosaženo (§ 172 odst. 2 písm. c) TŘ)	-	0	0	0	0	0	0
Postoupeno	0	0	0	0	0	0	0

²²³ CSLAV. S-SL-T Statistický list trestní pro fyzické osoby: Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle paragrafů - paragrafy dle trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) za rok 2009; 2010; 2011; 2012; 2013; 2014; 2015; 2016. Dostupné na <<http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>>.